

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra bohemistiky

Slang v komunikaci o módě a životním stylu

Slang in Communication about Fashion and Lifestyle

Bakalářská diplomová práce

Aneta Chromečková

Česká filologie

Vedoucí práce: Mgr. Darina Hradilová, Ph.D.

Olomouc 2015

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Slang v komunikaci o módě a životním stylu vypracovala samostatně a uvedla v ní všechny použité zdroje a literaturu.

V Olomouci dne 16. dubna 2015

Aneta Chromečková

Ráda bych zde poděkovala Mgr. Darině Hradilové, Ph.D. za pomoc a cenné rady při vedení mé bakalářské práce.

Obsah

1	SLANG JAKO SOUČÁST NÁRODNÍHO JAZYKA	7
1.1	ETYMOLOGIE SLOVA SLANG	7
1.2	DEFINICE SLANGU	8
1.3	ÚTVARY A POLOÚTVARY NÁRODNÍHO JAZYKA.....	9
1.4	SLANG VE FUNKČNÍ STRATIFIKACI.....	11
1.5	PROFESNÍ MLUVA	12
1.6	VZTAH PROFESNÍ MLUVY A SLANGU	12
2	JAZYKOVÉ CHARAKTERISTIKY SLANGU	14
2.1	NESPISOVNOST.....	14
2.2	SYNONYMITA	14
2.3	EXPRESIVITA	15
2.4	JAZYKOVÁ HRAVOST	15
2.5	TVOŘENÍ SLANGOVÝCH NÁZVŮ.....	16
2.5.1	<i>Transformační postupy</i>	16
2.5.1.1	Odvozování	16
2.5.1.2	Skládání.....	18
2.5.1.3	Zkracování.....	18
2.5.1.4	Překrucování.....	19
2.5.1.5	Univerbizace	19
2.5.2	<i>Transpoziční postupy</i>	20
2.5.2.1	Metaforické přenášení.....	20
2.5.2.2	Metonymické přenášení	20
2.5.2.3	Víceslovná spojení	21
2.5.2.4	Frazeologická spojení.....	21
2.5.2.5	Přejímání.....	22
3	MIMOJAZYKOVÉ ASPEKTY	23
4	LEXIKOGRAFICKÁ VÝCHODISKA	25
4.1	LEXIKOGRAFIE	25
4.2	AKTUÁLNÍ LEXIKOGRAFICKÉ ZÁSADY	25
4.2.1	<i>Makrostruktura</i>	26
4.2.2	<i>Mikrostruktura</i>	26
4.2.3	<i>Slovníková definice</i>	27
5	TVORBA SLOVNÍKU	28
5.1	EXCERPOVANÉ ZDROJE	28
5.2	USPOŘÁDÁNÍ SLOVNÍKU A VÝKLAD HESEL	29
6	SLOVNÍK	31
7	KOMENTÁŘ K HESLŮM	49
7.1	VZTAH SLANGOVÝCH VÝRAZŮ A KODIFIKACE.....	49
7.2	CHARAKTERISTIKA SLOVNÍKOVÉHO MATERIÁLU Z HLEDISKA SÉMANTIKY	50
7.3	CHARAKTERISTIKA SLOVNÍKOVÉHO MATERIÁLU Z HLEDISKA PŮVODU.....	51
7.3.1	<i>Slova přejatá</i>	51
7.3.2	<i>Anglicismy</i>	52
7.3.2.1	Adaptace anglicismů	53

7.4	CHARAKTERISTIKA SLOVNÍKOVÉHO MATERIÁLU Z HLEDISKA SLOVOTVORNÝCH POSTUPŮ A Z HLEDISKA MORFOLOGICKÉHO.....	55
	7.4.1 <i>Slovotvorba</i>	55
	7.4.2 <i>Morfologie</i>	57
8	ZÁVĚRY	61
9	SEZNAM UŽITÝCH ZKRATEK	63
10	ANOTACE	64
11	ABSTRACT	65
12	BIBLIOGRAFIE	66
13	SEZNAM GRAFŮ	71

ÚVOD

Ve své bakalářské práci se zabývám problematikou slangu, který se používá v současné komunikaci o módě a životním stylu. Ke zpracování tohoto tématu mě vedlo několik důvodů.

Jedním z nich je jeho aktuálnost, a to zejména proto, že většina dnešní (nejen mladé) populace je módou obklopena. S tím dále může, vzhledem k dané oblasti, souviset to, že část slangismů má potenciál stát se součástí centrální slovní zásoby. Mou další motivací k volbě a zpracování tématu byl také fakt, že dosud neexistuje žádný slangový slovník, který by se o tuto jazykovou oblast zajímal.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí. První, teoretická část, je zaměřena na vytvoření podkladů k vlastní práci. Vycházet zde budu především z publikace Jaroslava Hubáčka *O českých slanzích* a z příručky Marie Čechové nazvané *Současná česká stylistika*. V úvodních kapitolách se zaměřuji na definici a charakteristiku pojmu slang v systému lexika. Dále se věnuji popisu slangu z hlediska funkční stratifikace českého jazyka a pokusu vymezit slang zájmový a profesní mluvu. V nadcházejících kapitolách jsou také nastíněny aktuální lexikografické postupy, protože cílem bakalářské práce je vytvoření slovníku slangu dané oblasti.

Druhá, praktická část, je založena na excerpci slangových výrazů z komunikátů tištěných a internetových. Následuje pak jejich utřídění a popis. Jako adekvátní zdroj při tvorbě slovníku jsem si zvolila *Malý slovník českých slangů* Jaroslava Hubáčka.

Tato práce by mohla být možným přínosem především v oblasti lexikologie a lexikografie, a to zejména v rozšíření a obohacení slovní zásoby dané oblasti českého jazyka.

1 Slang jako součást národního jazyka

Čeština je mnohvrstevný útvar, jehož reprezentativní formou je jazyk spisovný a hovorová čeština. K tzv. nespisovným útvarům národního jazyka se obecně řadí dialekty, obecná čeština (srovnej kap. 1.3) a také argot a slang.

1.1 Etymologie slova slang

V úvodu do této problematiky bych se chtěla zaměřit na etymologii slova slang. Jaroslav Hubáček¹ ve své knize *O českých slanzích* říká, že slovo slang je anglického původu pocházející z poloviny 18. století, které označovalo jazyk vulgární. Vzniklo pravděpodobně z anglického *s'language*, což znamená „něčí jazyk“. Jako příklad uvádí slovní spojení *soldier's language*, které je možné přeložit jako jazyk nebo mluva vojáků. Hubáček zde také hovoří o sovětském lingvistovi M. M. Makovském, který upozorňuje i na další možnosti výkladu pojmu slang. Slovo *prý* pochází z cikánštiny, nebo ze severoanglických dialektů. Anglický lingvista Eric Partridge zase pokládá slang za slovo pocházející původem z norštiny.

Tento výklad o vzniku slova ovšem není jediný. František Kopečný² se přiklání k přirozenějšímu výkladu, který podává doložená historie slova pocházející už z roku 1758. Dále Kopečný zmiňuje Waltera W. Skeata, který charakterizuje slang jako „svatouškovský“, pokrytečný jazyk.

Český *etymologický slovník*³ zase uvádí, že slang je nejasného původu a je možné, že souvisí se slovem *sling*, které v překladu znamená klouzat, vrhat, střílet.

---

¹ Hubáček, Jaroslav: *O českých slanzích*. Ostrava: Profil, 1981, s. 9.

² Kopečný, František. 1981. *K původu termínů slang, argot, hantýrka a žargón*. [online]. Naše řeč, ročník 64, č. 2 [citováno 23. 2. 2015]. Dostupné z: nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6239.

³ Rejzek, Jiří: *Český etymologický slovník*. Praha: Leda, 2001, s. 580.

1.2 Definice slangu

Není snadné slang jednoznačně a přesně definovat. Jazykové příručky jej definují různě, a to z toho důvodu, že zahraniční ani domácí literatura se v chápání pojmu slang neshoduje. Vedle termínu slang se objevují i další termíny, které jsou s tímto pojmem synonymní. Například sociální nářečí, vrstevná nářečí, společenská mluva, pracovní mluva atd.⁴

*Příruční mluvnice češtiny*⁵ slang definuje jako určitý soubor slov či frází „užívaných skupinou lidí spjatých stejným zájmem, eventuálně též profesí“. Dále se mluvnice zabývá definicemi jiné slovní zásoby, která je vymezená sociálně, a to mluvou profesní a argotem.

*Česká mluvnice*⁶ autorů Bohuslava Havránka a Aloise Jedličky nahlíží na slang jako na soubor jazykových prostředků, které užívají pracující lidé jistého oboru v běžně mluveném projevu. To plyne z každodenního pracovního styku, kde se užívají speciální názvy a jazykové obraty pro pojmenování věcí spojených s prací a pracovními postupy. Slang je také označován jako profesionální či pracovní mluva.

Vladimír Šmilauer ve své knize *Nauka o českém jazyku* pohlíží na problematiku slangu následovně: „Kdežto nářečí i obecná čeština mají vedle zvláštností slovníkových i zvláštnosti tvarové, hláskové a skladební, odlišují se jiné útvary nespisovného jazyka jen stránkou slovníkovou, jinak používajíce obecné češtiny. Jsou to: profesní mluva u lidí spojených stejnou prací (horníků), slangy (se silným citovým zabarvením) v zájmových skupinách (u studentů, vojáků, sportovců), argot u vrstev společensky izolovaných (zlodějů, tuláků, falešných hráčů)“.⁷

Další, kdo se o definici slangu pokoušel, je badatel jménem Jaroslav Suk. V publikaci *Několik slangových slovníků*⁸ tvrdí, že slang je mluva skupinová, která má svůj specifický lexikální rejstřík. Ten označuje názvy osob, předmětů atd., které slouží pro komunikaci uvnitř určité skupiny. Díky tomuto rejstříku dochází

⁴ Hubáček, Jaroslav: *O českých slanzích*. Ostrava: Profil, 1981, s. 9.

⁵ Grepl, Miroslav a kol.: *Příruční mluvnice češtiny*. Praha, 1995, s. 94.

⁶ Havránek, Bohuslav – Jedlička, Alois: *Česká mluvnice*. 5. vyd., Praha, 1986, s. 9.

⁷ Šmilauer, Vladimír: *Nauka o českém jazyku*. Praha, 1982, s. 22.

⁸ Suk, Jaroslav: *Několik slangových slovníků*. 1. vyd., Praha: Inverze, 1993, s. 8.

i k vydělení dané skupiny od společnosti. To znamená, že slang má funkci integrující.

Z výše uvedených definic jasně vyplývá, že názory na slang jsou různé. Jedna skupina badatelů do slangu zahrnuje slangy zájmové i slangy profesionální. Chápe jej tedy v širším slova smyslu. Naopak druhá skupina badatelů, například zmiňovaný Jaroslav Suk, označuje slang jako jazyk skupin, které jsou výhradně zájmové.

V chápání slangu je na tom zahraniční literatura podobně jako literatura domácí. *Oxfordský slovník*⁹ jej definuje takto: „very informal words and expressions that are more common in spoken language, especially used by a particular group of people, for example, children, criminals, soldiers, etc.“¹⁰ Zájmový slang a profesní mluvu tedy vymezuje zvlášť. Zato například badatel a lexikograf Eric Partridge v těchto pojmech rozdíl nevidí.¹¹

1.3 Útvary a poloútvary národního jazyka

Jako jediný kodifikovaný strukturní útvar národního jazyka se obvykle chápe spisovná čeština. Ve své psané i mluvené podobě plní různé společenské funkce. Užívá se zejména v oficiální komunikaci, úředních dokumentech a ve všech případech, kdy mluvčí sleduje vyšší komunikační cíl. Jeho norma tedy vyhovuje stylové rozrůzněnosti.

Spisovná čeština je celonárodně závazný a funkčně nejvyšší útvar národního jazyka, který má nejbohatší a nejpropracovanější výrazové prostředky. „Je jí věnována stálá odborná pozornost, zejména ve smyslu stálého sledování jazykové normy a následné úpravy kodifikace.“¹² Kodifikací neboli uzákoněním se zachycuje a stanovuje norma spisovného jazyka, a to v mluvnících, slovnících a pravidlech českého pravopisu. Spisovný jazyk je tak kodifikován po stránce tvarové, grafické a výslovnostní.

⁹ *Oxford Advanced Learner's Dictionary*. vyd. 8. Oxford University Press, 2008, s. 1394.

¹⁰ Překlad – autorka: velmi neformální slova a výrazy, které jsou častější v mluveném jazyce, zejména používané určitou skupinou lidí, například dětmi, zločinci, vojáky, atd.

¹¹ Hubáček, Jaroslav: *O českých slanzích*. Ostrava: Profil, 1981, s. 17.

¹² Hubáček, Jaroslav et al.: *Čeština pro učitele*. vyd. 4. Vade mecum bohemiae, 2002, s. 25.

Variantou spisovné češtiny je její mluvená podoba, hovorová čeština, která se používá v polooficiálních nebo neoficiálních mluvených projevech.¹³ Ondřej Bláha ve své publikaci nazvané *Funkční stratifikace češtiny*¹⁴ ovšem říká, že status hovorové češtiny je značně sporný. Uvádí zde definici Bohuslava Havránka, který na hovorovou podobu češtiny nahlíží jako na „nevtíravě správnou řeč“, která je především určena ke komunikaci mluvené a obsahuje prvky ne zcela spisovné. Mluvená podoba češtiny tak má charakter smíšený, tedy spisovně-nespisovný.

V domácí i zahraniční odborné literatuře se stále více prosazuje termín standard nebo standardní jazyk, kterým se rozumí jazykový útvar s vyšší komunikační funkcí.

Další útvar národního jazyka je čeština nespisovná. Ta, na rozdíl od češtiny spisovné, je územně a sociálně rozrůzněna. Jako teritoriálně (územně) nespisovný jazykový útvar se označuje dialekt a interdialekt. Tyto útvary jsou ovšem přísně normované, tzn., že jeho uživatelé mají určitý zvyk užívat jazykové prostředky, které jsou pro ně závazné. Dialekty jsou stylově ploché a užívají se neprestíživě pro běžné neoficiální mluvené dorozumívání.

Rozdíly mezi dialekty různých skupin postupně ustupují a to vede k vytváření přechodného pásma mezi nářečím a spisovným jazykem. Vzniká tak interdialekt neboli nadnářečí, které obsahuje prvky společné všem nářečím, ze kterých vznikl.

Nejvýznamnějším interdialektem je obecná čeština, která je dnes používána v neoficiálních projevech na celém území Čech a části Moravy. Na termín obecná čeština lze nahlížet ze dvou hledisek, a to jednak jako na ryze interdialektový typ a jednak jako na typ standardu s vyšší komunikační funkcí. Standard dnes může být základem jak spisovného, tak nespisovného, tzv. třetího standardu. A právě takto, jako třetí standard, funguje v našem prostředí obecná čeština. Stala se tak „výhradní reprezentantkou živé mluvené řeči každodenního života“.¹⁵ Stále více se dostává i do projevů psaných. V krásné literatuře je využita jak v pásmu postav, kde slouží jako stylizační prostředek, tak i dokonce v pásmu autorském. To vše nasvědčuje tomu, že se obecná čeština odtrhuje od své původní interdialektické podstaty

---

¹³ Hugo, Jan: *Slovník nespisovné češtiny*. Maxdorf, 2006, s. 11.

¹⁴ Bláha, Ondřej: *Funkční stratifikace češtiny*. Univerzita Palackého v Olomouci, 2009, s. 16.

¹⁵ Čechová, Marie et al.: *Současná česká stylistika*. vyd. 1. Praha: ISV, 2003, s. 51.

a zaujímá tak některá postavení, která byla dříve vyhrazena pouze spisovnému jazyku.¹⁶

Vedle již zmiňované územní diferenciaci češtiny nespisovné existuje ještě diferenciaci sociální. Na jejím základě se vydělují specifické vrstvy národního jazyka, které nemají charakter strukturních útvarů, jako je především slang, profesní mluva a argot. Jedná se tedy o útvary nestrukturní, tzv. poloútvary národního jazyka. Důvod takového označení plyne z toho, že slangy nemají své speciální hláskové a gramatické prostředky. Ty přebírají z útvarů strukturních, jako je čeština obecná nebo spisovná, protože slang disponuje prostředky pouze lexikálními, kterými se od ostatních útvarů odlišuje. Slangismy tak svou speciální slovní zásobou tvoří vlastní slovník.¹⁷ Jelikož se jedná o slova, která jsou užívána určitou sociální skupinou, je možné je označit nadřazeným termínem sociolekty.

1.4 Slang ve funkční stratifikaci

Vytvoření slangu a jeho následné užívání je dáno společenskou touhou po originalitě v rámci určité zájmové skupiny nebo prostředí. Životnost jeho slovní zásoby je podmíněna jak dobou, ve které vznikl, tak sociálním prostředím. Jedná se tedy o lexikum, které se neustále mění, obohacuje a případně zaniká.

Výrazy vznikají nejen za účelem pojmenovat novou skutečnost nebo jevy, ale i nově pojmenovat skutečnosti, které jsou již pojmenované jako projev „snahy o jazykové vyjádření variability afektivního života“.¹⁸ To souvisí s již zmiňovanou originalitou výrazu a smyslem pro hravost.

Účelem slangu je také potřeba mluvčích vyjádřit se co nejstručněji a nejrychleji. To vede ke snahám o výrazovou úspornost a jednoznačnost. Často se zde uplatňují zkratky a zkratková pojmenování. Vznikají tak buď nově pojmenované skutečnosti, nebo dochází ke zkrácení výrazů již existujících.

---

¹⁶ Čechová, Marie et al.: *Současná česká stylistika*. vyd. 1. Praha: ISV, 2003, s. 51.

¹⁷ Čechová, Marie: *Čeština - řeč a jazyk*. Praha: ISV nakladatelství, 2000, s. 26.

¹⁸ Hubáček, Jaroslav: *O českých slanzích*. Ostrava: Profil, 1981, s. 10.

Dalším možným důvodem, proč slang vzniká, je, že jeho prostřednictvím se mluvčí snaží, pomocí jazykové komunikace, projevit svou příslušnost k určité zájmové skupině.¹⁹

1.5 Profesní mluva

Jeden z poloútvárů národního jazyka je profesní mluva, která je příznačná přímo pro určitá pracovní prostředí. „Profesní mluvou se rozumí zvláštní soubor vyjadřovacích prostředků určité pracovní skupiny, která při práci nebo při výkonu služby užívá termínů nebo terminologických spojení beze zření k jejich spisovnosti, (...).“²⁰

Profesionalismy se vyznačují snahou o rychlé, spolehlivé a především jednoznačné vyjádření v daných pracovních souvislostech.

1.6 Vztah profesní mluvy a slangu

Názory na vztah slangu a profesní mluvy jsou různé. Na jedné straně jsou tu badatelé, kteří tyto termíny od sebe nijak zvlášť nerozlišují (B. Havránek a A. Jedlička), proto mezi nimi nemusí být v konečném znění až tak velký rozdíl.

Na druhé straně ovšem existují badatelé, jako například Grep a kol. (Příruční mluvnice češtiny), kteří v lexikografické praxi termín profesní mluva vymezují samostatně.

Pokusím se tedy tyto termíny určitými specifiky vymezit.

Profesionalismy, jak již bylo řečeno, usilují o stručné a většinou jednoslovné dorozumívání, tedy o ekonomickou výhodnost. „Komunikát se tak stává rozsahem stručnější a vyžaduje zpravidla méně formulačního úsilí vzhledem k pohodlnému uplatňování starších formulací.“²¹

---

¹⁹ Hubáček, Jaroslav: *O českých slanzích*. Ostrava: Profil, 1981, s. 18.

²⁰ Čechová, Marie et al.: *Současná česká stylistika*. vyd. 1. Praha: ISV, 2003, s. 54.

²¹ Tamtéž, s. 53.

Profesní mluva má také své komunikační kvality, mezi které patří: „stereotypnost, netvůrčí ráz vyjadřování, automatizovanost, opření o vyjadřovací modely a jejich soustavné vyhledávání, nezřídka i tendence k vyjadřovací exkluzivnosti, ba i hra na exkluzivnost“.²²

Při užití slangu se na rozdíl od profesní mluvy mnohem více uplatňuje tvůrčí práce s jazykem, aktualizace vyjádření a jazyková hra. Oproti profesionalismům se slang také vyznačuje větší mírou expresivity.

---

²² Čechová, Marie et al.: *Současná česká stylistika*. vyd. 1. Praha: ISV, 2003, s. 54.

2 Jazykové charakteristiky slangu

Jedním z aspektů tvoření slangového pojmenování je jeho komunikativní funkčnost. Slangové výrazy často vznikají na základě aktuálních požadavků mluvčích, kteří mají snahu vyjadřovat se výstižně a velmi stručně. A tak v zájmu jazykové ekonomie, kdy mluvčí usiluje o pokud možno co nejmenší námahu při vyjadřování, dochází k zjednodušování terminologie různými způsoby.

2.1 Nespisovnost

Nespisovnost je jedním ze základních jazykových znaků slangových výrazů. Je to kritérium, které je slangu přiděleno už na základě toho, že se jedná o mluvu sociálních skupin se stejným zájmem.²³ Některé slangové názvy mohou fungovat i jako synonyma k pojmenování názvů nebo termínů spisovných, proto ne všechny slangové výrazy mají stejnou míru nespisovnosti.

2.2 Synonymita

Synonyma představují v češtině velmi důležitý a frekventovaný jazykový jev, který značně obohacuje slovní zásobu. Jedná se o paralelní prostředky, které v jazyce slouží k vyjádření určitého významu nebo také funkce.²⁴ Slova tedy mají stejný nebo podobný význam a jsou snadno zaměnitelná.

Jazyková tvořivost slangových výrazů se projevuje nejen za účelem jazykové ekonomie, ale i v bohatosti synonymních pojmenování. V praxi tak většinou k jedné skutečnosti existuje více slangových názvů. Příkladem zde může být prostředí studentské a výrazy pro stupně prospěchu, např. nedostatečná = pětka, baňa, koule, atd. Synonyma taktéž nalezneme v oblasti módního slangu, např. být moderní = být v kurzu, být trendy, být in.

---

²³ Nekvapil, Jiří. 1985. *Několik poznámek k využití formantu -ák ve slanzích a ve spisovném jazyce*. [online]. Naše řeč, ročník 68, č. 1 [citováno 25. 2. 2015]. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6513>.

²⁴ Filípec, Josef. *Česká synonyma z hlediska stylistiky a lexikologie*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1961, s. 9.

2.3 Expresivita

Výrazným jazykovým prvkem a zároveň kritériem slangových výrazů je snaha o vyjádření emocionality, v širším smyslu expresivity. Objevují se zde výrazy obsahující různě intenzivní příznaky citového zabarvení, které mohou vést až k výrazům vulgárním. „Většinou jde o názvy motivované potřebou vyjádřit důvěrný citový vztah (kladný i záporný), případně jazykový humor, (...).“²⁵ Zde se mnohdy uplatňují odvozovací přípony, například *-nda*, *-oun* a jiné (např. fešanda, šprtoun, hezoun).²⁶

Expresivita slangismů je ale také velmi nestálá. Slangy většinou vznikají spontánně za účelem nového pojmenování, kde je expresivita využita nejvíce. Ovšem častým užíváním se původně expresivní výraz stává neutrálním.²⁷

2.4 Jazyková hravost

Jak již zde bylo uvedeno, jazyková hravost či sklon k originalitě je jedním z účelů, proč samotný slang vzniká. Mluvčí se tak snaží o vtipné pojmenování skutečností, se kterými se setkávají v každodenním životě. Takováto hravost se projevuje například ve slangu studentském (učební předměty, přezdívky žáků i učitelů), žákovském, sportovním aj.

---

²⁵ Hubáček, Jaroslav: *Malý slovník českých slangů*. Ostrava: Profil, 1988, s. 13.

²⁶ Hauser, Přemysl: *Nauka o slovní zásobě*. 1980, s. 26.

²⁷ Chýlová, Helena: *K expresivitě ve slangu*. Slang a argot, sborník přednášek z 8. konference o slangu a argotu. Plzeň, 2008, s. 93.

2.5 Tvoření slangových názvů

Obecně lze říci, že „slangové výrazy se obohacují stejnými pojmenovávacími postupy jako národní jazyk, jehož jsou součástí“.²⁸ Slangové názvy se nejčastěji realizují jako podstatná jména a méně často pak jako slovesa. V omezené míře taktéž jako přídavná jména a příslovce.²⁹

Základní klasifikaci způsobů tvorby slangových názvů přejímám od Jaroslava Hubáčka³⁰, který také vymezuje dva základní postupy:

- Postup transformační (slovotvorný), kterým se slovní zásoba národního jazyka rozšiřuje. V tomto případě dochází k vytvoření nového slova pomocí postupů, kde se uplatňují slovotvorné prostředky, jako je odvozování, skládání, zkracování, překrucování nebo mechanické krácení.
- Postup transpoziční (tvarotvorný), který využívá pojmenování již existující, hotové. Pojmenovávacími postupy se zde rozumí tvoření sémantické, tzn. metaforické a metonymické přenášení, tvoření víceslovných názvů, frazeologismů a přejímání.

2.5.1 Transformační postupy

2.5.1.1 Odvozování

Jeden z nejčastějších slovotvorných postupů v češtině je odvozování neboli derivace. Jedná se o způsob tvoření slov, kdy se ke slovotvornému základu připojují různé afixy, tzn. předpony, přípony, případně jen koncovky. Tak vznikají slova nová, tzv. deriváty.

Podle typu afixu jsou pak označovány tyto způsoby odvozování:

- Prefixace (odvozování předponové)

---

²⁸ Hubáček, Jaroslav: *O českých slanzích*. Ostrava: Profil, 1981, s. 163.

²⁹ Tamtéž, s. 163.

³⁰ Tamtéž, s. 163–172.

- Sufixace (odvozování příponové)
- Konverze (odvozování koncovkové)
- Prefixálně-sufixální (předponově-příponový)
- Prefixálně-konverzní (předponově-koncovkový)

Prefixace je takový typ odvozování, u něhož platí, že tvaroslovný charakter předponového slova se nemění. Slovní druh derivovaného slova tedy zůstává stejný, př.: *nést* – *přenést*. S prefixací se nejčastěji setkáváme při tvoření sloves, kde představuje vidové změny (*nést* – *odnést*). Méně častá je pak u odvozování substantiv, adjektiv a adverbii.³¹

Při sufixaci se derivované slovo vůči slovu základovému mění daleko podstatněji. Rozšířením základového kmene o příponu může totiž docházet i ke změně slovního druhu (*nedbalý* – *nedbale*). Přípona zde ovšem nikdy není samostatné slovo a připojuje se vždy jen ke kmeni slova základového.³²

Konverze neboli odvozování pomocí koncovek je takový způsob derivace, kdy se ke slovnímu základu připojují pouze koncovky, které se ohýbají (*včela* – *včeli*).

Zvláštní způsob odvozování představuje v češtině předponově-příponový způsob a způsob předponově-koncovkový. Jedná se o smíšené způsoby, které se realizují pomocí oboustranných afixů, tzv. cirkumfixů. Příkladem prefixálně-sufixového odvozování může být i odvození typu *rok* – *výročí*, kde prefix neplní funkci předložky. Příkladem prefixálně-konverzního typu odvozování je třeba *voda* – *rozvodí*.³³

Slangové názvy se tvoří odvozováním převážně příponovým, a to pomocí produktivních přípon.

³¹ Hubáček, Jaroslav: *Tvoření slov v češtině*. Ostrava: Ostravská univerzita, 1996, s. 8.

³² Tamtéž, s. 9.

³³ *Tvoření slov*. [online]. Čeština po síti. [citováno 14. 3. 2015]. Dostupné z: http://www.osu.cz/fpd/kcd/dokumenty/cestinapositi/tvoreni_slov.htm#2-1.

Je důležité k tvoření slangových názvů (především substantiv) podotknout, že „inventář užitých odvozovacích přípon není ve srovnání s inventářem odvozovacích přípon v ostatní slovní zásobě příliš velký“.³⁴

Jen velmi málo jsou ve srovnání s podstatnými jmény zastoupena slangová slovesa a jména přídavná.

2.5.1.2 Skládání

Skládání (kompozice) je způsob tvoření slov pomocí spojení dvou a více slovních základů. Tvoří se tak především podstatná a přídavná jména. Skládáním vznikají slova složená, tzv. složeniny.

V češtině rozdělujeme složeniny na vlastní a nevlastní neboli pravé a nepravé. Vlastní složeniny jsou takové, jejichž členy nelze rozdělit na jednotlivá slova a které jsou spojeny spojovacím vokálem (např. *modrozelený*). Zato složeniny nevlastní vznikají přímým spojením dvou a více slov, která mohou stát samostatně beze změny jejich podoby i významu (např. *chvályhodný*).

Tento způsob je u tvoření slangových názvů méně častý. Užívá se především tam, kde je předlohou pojmenování víceslovné a kde je snaha o jednoslovné vyjádření (univerbizaci). Velmi frekventované jsou slangové složeniny hybridní, využívající „mezinárodních slovních základů“.³⁵

2.5.1.3 Zkracování

Zkracování slov neboli abreviace je způsob tvoření slov, jehož prostřednictvím vznikají zkratková slova, zkratky, iniciálové zkratky a značky, které jsou projevem jazykové ekonomie. Vznikají tedy především za účelem úspornosti komunikace a rychlejší sdělnosti.

V rámci procesu zkracování slangových názvů uplatňujeme tzv. mechanické krácení, které je motivováno snahou o kratší a zvukově jednodušší vyjádření. Z toho

---

³⁴ Hubáček, Jaroslav: *O českých slanzích*. Ostrava: Profil, 1981, s. 165.

³⁵ Hubáček, Jaroslav: *O českých slanzích*. Ostrava: Profil, 1981, s. 166.

vyplývá, že názvy takto vytvořené mají méně slabik a také zjednodušené souhláskové skupiny.³⁶

2.5.1.4 Překrucování³⁷

Překrucování je velmi podobný slovotvorný postup při tvoření slangových názvů jako mechanické krácení. I tady je původní význam slova pouze modifikován. Motivů pro využití tohoto způsobu může být mnoho: snaha o zvukové zvýraznění či odlišení od spisovné podoby, snaha o úpravy atd.³⁸

2.5.1.5 Univerbizace

Univerbizace neboli tvoření jednoslovného názvu z víceslovných je ve slanzích velmi aktuální. „Tam, kde má spisovný jazyk pojmenování víceslovné, vytváří slang v úsilí po stručnosti název jednoslovný.“³⁹

Univerbizace se zde uplatňuje jak v případech tvoření nových slov, a to slovotvornými postupy, jako je například derivace, která využívá především produktivních odvozovacích přípon, kompozice, zkracování, překrucování a jiných, tak v případech postupů neslovotvorných, transpozičních. Zde se motivace univerbizací projevuje u slangových názvů metaforických nebo pak méně metonymických. Dochází k přenesení slovního významu, tzv. sémantickému tvoření slov.⁴⁰

Dokladem aktuálnosti procesu univerbizace při utváření slangových výrazů je i fakt, že slangová sousloví nebo frazeologická spojení se vyskytují jen velmi zřídka.

---

³⁶ Tamtéž, s. 166.

³⁷ Termín přejat od J. Hubáčka.

³⁸ Hubáček, Jaroslav: *O českých slanzích*. Ostrava: Profil, 1981, s. 166.

³⁹ Hauser, Přemysl: *Nauka o slovní zásobě*. 1980, s. 25.

⁴⁰ Hubáček, Jaroslav: *O českých slanzích*. Ostrava: Profil, 1981, s. 21.

2.5.2 Transpoziční postupy

Takzvaným sémantickým tvořením vzniká značné množství slangových názvů. Jedná se především o metaforické přenášení a v menší míře o přenášení metonymické.

2.5.2.1 *Metaforické přenášení*

Tento postup je při tvorbě slangu velmi častý a užívaný. Podle Hubáčka vyhovuje jak svou názorností, tak požadavkem na expresivní vyjádření. „Jde v něm o to, že se užívá názvů běžných ve spisovném jazyce, v obecné češtině, méně často v některém nářečí k označení nového, specifického významu, a to na základě podobnosti některého, zpravidla nápadného znaku zahrnutého a vyjádřeného v názvu výchozím s některým výrazným znakem, který je obsažen v pojmu pojmenovávaném.“⁴¹

U tohoto postupu je častou motivací vyjádření nové skutečnosti, u které je jasná podobnost se skutečností jinou, již označenou.

Metaforizace, ve srovnání s derivací, poskytuje významu mnohem větší možnosti, a to především tím, že lze charakterizovat, přirovnávat a také zvýrazňovat typické rysy nově pojmenované skutečnosti. U názvů utvořených metaforickým přenášením je výrazná snaha o dosažení jednoduchého a úsporného pojmenování, které bude jednoznačné a v daném prostředí zřetelné. Takové názvy pak vznikají tam, kde v odborné terminologii jednoslovný název není dostatečný nebo dokonce chybí.⁴²

2.5.2.2 *Metonymické přenášení*

Metonymické přenášení slovního významu neboli metonymizace je u slangu méně frekventovaný způsob sémantického tvoření názvů.

---

⁴¹ Hubáček, Jaroslav: *O českých slanzích*. Ostrava: Profil, 1981, s. 167.

⁴² Tamtéž, s. 167.

Motivací při tvorbě slangových slov je zde vnitřní spojitost nebo představa věcné souvislosti, nikoliv však vnější podobnost, jako je tomu u metaforizace. Ovšem podobně jako u metaforického přenášení se využívá názvů původu domácího i cizího, které jsou již existující a běžné v češtině spisovné nebo obecné. Vzniklé slangové metonymické názvy nám slouží ke stručnějšímu a jednoslovnému vyjádření. Expresivní názvy se objevují jen zřídka.⁴³

2.5.2.3 Víceslovná spojení

Tvoření víceslovných spojení se ve slangu uplatňuje jen velmi zřídka. Mnohem příznačnější je zde proces univerbizace.

2.5.2.4 Frazeologická spojení

Frazeologické spojení se při tvoření slangu uplatňuje poněkud častěji. Za frazeologický výraz se považuje „ustálená a minimálně dvouslovná kombinace libovolného slovního druhu s jiným (případně kombinace stejných slovních druhů), která je příznačná tím, že (aspoň) jeden její člen je schopen se v daném významu a funkci spojovat s jinými slovy v textu jen krajně omezeně, popř. vůbec ne; je tedy v tomto významu či funkci omezený pouze na tuto kombinaci“.⁴⁴

Slova v těchto frazeologických pojmenováních ztrácejí svůj původní význam a získávají význam nový. Důležité je, že pořadí slov takto vzniklých spojení je nezaměnitelné.

Frazémy mají velmi specifický vztah k expresivitě, kdy jejím nositelem je většinou neslovesný člen, u kterého dochází k „sémantickému vyprazdňování slovesného tvaru“.⁴⁵ Týká se to především slovesa *jít*, které v rámci frazému označuje dynamiku, a slovesa *být*, označujícího stav.⁴⁶ Při tvoření slovníku jsem

⁴³ Hubáček, Jaroslav: *O českých slanzích*. Ostrava: Profil, 1981, s. 169–170.

⁴⁴ Čermák, František: *Slovník české frazeologie a idiomatiky. Přírovnání*. Leda, 2009, s. 14.

⁴⁵ Chýlová, Helena: *K expresivitě ve slangu*. Slang a argot, sborník přednášek z 8. konference o slangu a argotu. Plzeň, 2008, s. 97.

⁴⁶ Tamtéž, s. 97.

zaznamenala verbální frazém s pomocným slovesem *být* pouze v jednom případě, a to: *být v kurzu*.

Ve slangu obecně se těchto frazeologických spojení využívá především k názornému a přesnému vyjádření určité činnosti.

2.5.2.5 Přejímání

Slangy taktéž využívají pojmenovávacího postupu přejímání slov z cizích jazyků. Třebaže je tento způsob tvoření méně produktivní, lze uvést velké množství dokladů přejatých slangových názvů. Slang z oblasti módy a životního stylu je dostatečně bohatý na přejímky z cizích jazyků, a to především z angličtiny.

Existují různé důvody pro přejímání, např. chybějící nebo nedostačující domácí terminologie, snaha o zjednodušení názvů v takových případech, kde je domácí název víceslovný nebo nevýrazný. Dalším důvodem může být snaha vyjádřit se expresivně; s tím je spojen i pocit sociálního splynutí s danou skupinou nebo prostředím. Je důležité také zmínit, že takto přejaté výrazy jsou často upravovány pro poměry domácího jazyka, to znamená, že se přizpůsobují jak po stránce jazykové, tak po stránce tvaroslovné.⁴⁷

---

⁴⁷ Hubáček, Jaroslav: *O českých slanzích*. Ostrava: Profil, 1981, s. 171.

3 Mimojazykové aspekty

Pro komplexnější pohled na slangy považuji za důležité uvést zde vedle aspektů jazykových (viz kapitola 2) také aspekty mimojazykové, kterými se hlouběji zabýval Jaroslav Hubáček ve své publikaci *O českých slanzích*.

Jedním z aspektů, který se ve slanzích uplatňuje, je tzv. stupeň uzavřenosti určitého prostředí. Ten se v každé skupině liší a každá skupina má také své specifické podmínky pro tvorbu a užívání slangu. Příkladem může být prostředí hornické, které je veřejnosti uzavřené a po dobu pracovní směny je tato skupina oproštěná od jejích vlivů. Čím méně je tedy skupina otevřená veřejnému okolí, tím více je slangové výrazivo trvalejší a ustálenější. Vliv na užívání slangu může mít i tradice, rychlost rozvoje a stáří daného prostředí nebo zájmové činnosti.⁴⁸

Dalším mimojazykovým faktorem, který může mít vliv na tvorbu slangu, je různé složení příslušníků daného prostředí. Hubáček⁴⁹ jako příklad uvádí prostředí vojenské a studentské. Příslušníci těchto skupin jsou především mladí lidé přibližně stejného věkového složení, u kterých je patrná snaha o vtipné, expresivní vyjádření. Taktéž sociální původ a příslušnost k určité společenské třídě, ve které se člověk neustále pohybuje, vede k tomu, že se v mluvě člověka objevují různé zvláštnosti. Neméně důležitou roli zde také hraje věk. „Řeč dítěte se bude vždycky lišit od mluvy dospělého. Řeč starší generace se liší od jazyka generace mladší.“⁵⁰

Možná variabilita slangového výraziva je podmiňována různými zájmy příslušníků skupin, jejich povahovým založením a také vzděláním. Ovšem úroveň vzdělání není možné dávat do souvislostí s užíváním slangového výraziva, protože to je časté i u lidí s vysokoškolskou kvalifikací.⁵¹

Významnými aspekty jsou i faktory psychické. Ty se projevují dvojitým způsobem. Jedním je snaha příslušníků dané skupiny dát najevo neobyčejnost jejich provozované činnosti a druhý způsob je snaha rychle se začlenit do prostředí.⁵²

---

⁴⁸ Hubáček, Jaroslav: *O českých slanzích*. Ostrava: Profil, 1981, s. 25.

⁴⁹ Tamtéž, s. 26.

⁵⁰ Bergman, Christian: Specifika mluvy žen. *Sborník přednášek ze 4. konference o slangu a argotu (1)*. Plzeň, 1989, s. 67.

⁵¹ Hubáček, Jaroslav: *O českých slanzích*. Ostrava: Profil, 1981, s. 26.

⁵² Tamtéž, s. 26.

Je důležité si uvědomit, že mimojazykové aspekty jsou v různých slanzích různé a mohou se uplatňovat s odlišnou intenzitou.

Módní komunitu lze z hlediska mimojazykových aspektů charakterizovat jako skupinu poměrně uzavřenou, i když začlenění se do tohoto prostředí není zcela obtížné. Věkové a sociální složení příslušníků této skupiny je ovšem značně omezené. Jedná se o ženy ve středním věku mezi 25 až 45 lety se zájmem o módu a vše, co s ní souvisí. Skupina je tedy vymezena jak zájmem, tak pohlavím a věkem. A přesně takto jsou zaměřena časopisecká periodika a internetové portály, ze kterých ve své praktické práci vycházím. Bližší popis uživatelské skupiny módního slangu uvádím v kapitole 5.1 v rámci charakteristiky excerpovaných zdrojů.

4 Lexikografická východiska

4.1 Lexikografie

Lexikografie je aplikované odvětví lexikologie, které se zabývá teorií a praktickou stránkou zpracování slovní zásoby neboli lexika ve slovnících. Název disciplíny je odvozen z řeckého *lexikon* = slovník a slova *grapheim* = psát.

Existují různé typy slovníků, které můžeme rozdělit do dvou větších skupin:

- a) *podle rozsahu* – malé, střední, velké;
- b) *podle typu* – výkladové (akademické), historické, synchronní, ideografické (pojmové, onomaziologické), dvojjazyčné a speciální slovníky (frazologické, slangové, terminologické, vulgarismů).

4.2 Aktuální lexikografické zásady

Nyní bych se ráda věnovala dnes užívaným kritériím a zásadám lexikografie, které jsou nutné pro skutečnou tvorbu slovníků nejrůznějšího typu. Vycházet budu především z teorie a praxe slovníku jednojazyčného výkladového.

Slovník, ať už jde o jakýkoliv typ, je určen kolektivnímu uživateli, tzn. jednotlivcům různých zájmů a jazykových znalostí. Z toho plyne, že slovníky by měly být ve své podstatě univerzální příručky, ve kterých si každý může najít to, co sám potřebuje. Musí uživateli nabídnout všechny potřebné jazykové informace, které budou uspořádané tak, aby je mohl rychle a snadno najít. Proto musí lexikograf myslet na to, aby při své práci uživatele dostatečně poučil o zásadách zpracování a také ho seznámil se všemi užitými zkratkami.⁵³

Jedná se o abecedně uspořádaný soubor hesel, ve kterém rozlišujeme dvě části: část levá, makrostruktura, obsahující hesla lexémů jazyka; část pravá, mikrostruktura, podávající všestrannou a konkrétní informaci o heslovém slově.

---

⁵³ Čermák, František – Blatná, Renata: *Manuál lexikografie*. vyd.1. Jinočany: H&H, 1995, s. 18–21.

Slovník by si měl zakládat především na významové analýze, syntaktické struktuře a také na kontextovém komunikačním hledisku.⁵⁴

4.2.1 Makrostruktura

Heslové slovo, taktéž reprezentativní tvar či lemma, je ve slovníku charakterizováno pravopisem, výslovností, případně dubletou nebo variantou. A právě celkové uspořádání těchto hesel tvoří makrostrukturu slovníku. Heslová substantiva jsou uvedena v nominativu singuláru a heslová verba v infinitivu. Ve slovníku se mohou také objevovat hesla ve specifických tvarech, např. substantiva pomnožná. Vedle hesel je možné najít v abecedním pořadí také části složenin a slovotvorné morfémy, jako jsou například předpony a další různé afixy. Takovými reprezentativními tvary mohou být i různé frazémy a ustálená slovní spojení.⁵⁵

4.2.2 Mikrostruktura

Soubor všech informací o heslovém slově se nazývá mikrostruktura. „V mikrostruktuře se sdružují a prostupují roviny fonologická, grafická, gramatická (morfologická a syntaktická), sémantická, pragmatická, stylistická a textová, (...)“⁵⁶ U ohebných slovních druhů se uvádějí údaje formálně morfologické. Pravopis uvádí údaje o případné variantnosti grafické podoby hesla. Výslovnost hesel se zaznamenává v hranatých závorkách.⁵⁷

---

⁵⁴ Čermák, František – Blatná, Renata: *Manuál lexikografie*. vyd.1. Jinočany: H&H, 1995, s. 21.

⁵⁵ Tamtéž, s. 21.

⁵⁶ Tamtéž, s. 23.

⁵⁷ Tamtéž, s. 23.

4.2.3 Slovníková definice

Za nejdůležitější se pokládá objasnění významu daného pojmu nebo výrazu. Definice by měla být v první řadě přijatelná pro všechny uživatele, tedy i pro laického uživatele. Slovníková definice musí být nanejvýš přesná, výstižná, jednoznačná a musí pojmut vše, co bylo dosud vysvětleno. Nesmí obsahovat slova složitější, než jsou slova heslová.⁵⁸

---

⁵⁸ Čermák, František – Blatná, Renata: *Manuál lexikografie*. vyd.1. Jinočany: H&H, 1995, s. 75.

5 Tvorba slovníku

5.1 Excerpované zdroje

Při shromažďování materiálu k tvorbě slangového slovníku byly využity dva typy zdrojů. Jako hlavní zdroj se pro mě stal internet, a to zejména proto, že v dnešní moderní době je největším a nejvýznamnějším komunikačním prostředím, které umožňuje uživatelům z celého světa rychlou výměnu informací nejrůznějšího typu (textové, obrazové, zvukové). Toto multimediální prostředí nám ovšem neposkytuje jen informace prostřednictvím webových stránek, které by fungovaly jako jednosměrná komunikace, ale na mnoha z nich existují tzv. diskusní fóra. Prostředí se tedy stává interaktivní, kdy komunikace může probíhat mezi autory stránek a jejich uživateli. Vznikají tak diskusní skupiny, kde jejich účastníci diskutují o konkrétním tématu, které si sami zvolí.⁵⁹ Jedním z takových témat, které je lidmi často komentované, je i téma módy a životního stylu. A právě proto jsem si k excerpci hesel zvolila internet, a to především internetové módní blogy a portály: Prozeny.cz, BLESKproZENY.cz, Modnipeklo.cz.

- *Prozeny.cz*, internetový magazín pro ženy, jehož cílem je pravidelně podávat čtenářkám zajímavé články všeho druhu.
- *BLESKproZENY.cz*, nejčtenější webový magazín pro ženy. Přináší informace o módě, životním stylu a spoustu dalších článků zaměřených pouze na ženy.
- *Modnipeklo.cz*, internetový portál módní kritičky, která se snaží radit dívkám i ženám v oblasti módy. Jedná se o kritický blog, který si zakládá na módním vkusu, respektive nevkusu a zesměšňuje jej. Modnipeklo.cz je založeno na fotografiích, diskusích a aktuálních člancích.

Internetové blogy neboli deníčky se stávají velkým fenoménem současného i budoucího internetu. V dnešní době existuje obrovské množství blogů, jejichž prostřednictvím lidé, tzv. blogeři, poskytují uživatelům své poznámky, zážitky, nápady, ale také fotografie a různé multimediální odkazy. V závislosti na zaměření

---

⁵⁹ Jandová, Eva a kol.: *Čeština na WWW chatu*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2006, s. 14–17.

jednotlivých webových deníků se utvářejí komunity uživatelů, které tak pojí stejný zájem.⁶⁰ Takovým příkladem jsou i tzv. módní blogy. Ty přitahují stále více a více nových uživatelů, které na internetu hledají různé rady a nápady, jak o sebe pečovat, oblékat se atd. Módní blogy se staly velmi oblíbené zejména proto, že jsou autentické, inspirující a s jistou pravidelností přinášejí svým uživatelkám nejen zajímavé informace a články, ale také fotografie a obrázky prezentující nové módní trendy.

Druhým zdrojem se staly komunikáty tištěné, zejména módní rubriky dámských společenských a kulturních časopisů (*Žena a život*, *Svět ženy*, *Glanc*).

- *Žena a život*, lifestyleový časopis o módě určený ženám ve věku od 25 do 45 let. Jeho obsahem je móda jak česká, tak světová. Časopis si získal velkou oblibu u svých čtenářek především autentickými příběhy žen v podobě původních publicistických textů. Periodicita časopisu je 14 dní, s nákladem 91 000 kusů.⁶¹
- *Svět ženy*, časopis určený všem ženám, které hledají inspiraci v módě, osobním životě atd. Vychází každý měsíc v průměrném nákladu 270 000 kusů.⁶²
- *Glanc*, ryze český magazín a jeden z nejčtenějších časopisů o módě a životním stylu. Jedná se o měsíčník s průměrným nákladem 100 000 kusů.⁶³

5.2 Uspořádání slovníku a výklad hesel

Při tvorbě slovníku jsem vycházela ze zásad, které jsou uplatňovány v současných výkladových jednojazyčných slovnících (viz kapitola 4.2).

Slangový slovník obsahuje heslová slova, která jsou řazena abecedně. Pro odlišení je každý slangový název zvýrazněn tučným písmem. Slangový výraz

---

⁶⁰ iDNES.cz: *Internetové deníčky slaví deset let. A co ten váš?* [online]. [citováno 1. 3. 2015]. Dostupné z: http://technet.idnes.cz/internetove-denicky-slavi-deset-let-a-co-ten-vas-ftc-sw_internet.aspx?c=A071221_230359_sw_internet_pka.

⁶¹ *Magaziny CZ* [online]. [citováno 26. 2. 2015] Dostupné z: <http://zena-a-zivot.magaziny.cz/>.

⁶² *Magaziny CZ* [online]. [citováno 26. 2. 2015] Dostupné z: <http://svet-zeny.magaziny.cz/>.

⁶³ *Magaziny CZ* [online]. [citováno 26. 2. 2015] Dostupné z: <http://glanc.magaziny.cz/>.

je psán ve svém reprezentativním tvaru, tzn. substantiva v nominativu singuláru, verba v infinitivu.

Mikrostruktura slovníku obsahuje mluvnické údaje o heslovém slově. U substantiv je uvedena koncovka genitivu singuláru a mluvnický rod (*m.* = mužský rod, *f.* = ženský rod, *n.* = střední rod). U sloves je uveden vid dokonavý nebo nedokonavý (*dok.* = dokonavý, *ned.* = nedokonavý). Slovnědruhá příslušnost je zaznamenána u adjektiv (*adj.*) a adverbii (*adv.*), pomnožná jména jsou označena zkratkou *plt.*, nesklonná slova *neskl.* a slangové zkratky jsou označeny *zkr.* Některá nesklonná substantiva obsahují rodové zařazení na základě významu. U názvů víceslovných či frazeologických mluvnické údaje chybí. U hesel cizího původu je v hranatých závorkách uvedena výslovnost. Při jejím zápisu se řídím zásadami ze *Slovníku současné češtiny*⁶⁴. Výslovnost cizích výrazů je zaznamenána ve zjednodušené české fonetické transkripci. Skupiny hlásek *di, ti, ni*, které jsou vyslovované tvrdě, přepisují jako *dy, ty, ny*. Každý slangový název obsahuje věcný výklad (u některých slovníkových definic jsem si dopomohla internetovým zdrojem). Heslová slova jsou taktéž doplněna konkrétním komunikačním kontextem.

---

⁶⁴ *Slovník současné češtiny*. vyd. 1. Brno: Lingea, 2011.

6 Slovník

A

army styl [army styl]
oděv ve vojenském stylu s maskáčovými vzory
př.: Army styl je praktickým trendem, který dokáže být proklatě sexy.

B

babydoll [beibydoll]
neskl.
f.
krátká dámská košilka, obvykle noční
př.: Košilka babydoll upoutá rozevlátým stylem.

balerínky plt.
pojem vystihující střih boty, otevřenější nízké polobotky připomínající obuv, kterou nosí baletky
př.: Silonové ponožky do balerínek.

bejska -y, f.
jinak řečeno „baseballová čepice“
př.: Dřív jsi byl normální kluk, bez bejsky, (...).

bermudy plt.
krátké kalhoty
př.: Plavcům v bermudách vstup zakázán.

black tie [blek tai]
varianta společenského oblečení, u pánů se očekává smoking a motýlek, u dam pak dlouhá večerní róba
př.: Odnož black tie, creative, vám dává větší prostor pro to, cosi můžete vzít.

blazer	[bleizr] -u, m. jednobarevné dámské či pánské sako s nápadnými knoflíky př.: Zajímalo by mě, zda kombinujete triko s blazerem.
blejzr	-u, m. viz blazer počeštěná verze př.: Jak nosit sportovní saka a blejzry?
blejzrový	adj. př.: Tmavě modré blejzrové šaty v retro stylu.
boa	neskl. n. oděvní doplněk v podobě dlouhé úzké šály z kožešiny nebo peří, sloužící k ovinutí kolem krku nebo ramen př.: Hezoučké boa s přitažlivou růžovou barvou.
body	neskl. n. přiléhavé tílko se zapínáním v rozkroku př.: Dámská body se opět vracejí do módy.
bodyčko	-a, n. deminutivum od slova body př.: Krásné bodyčko s krátkým rukávem.
bundokabát	-u, m. výraz označující prošívaný kabát, který svým provedením připomíná prošívanou bundu př.: V bundokabátu je možné vypadat dobře.

butik	[butyk] -u, m. obchod s módními oděvy a doplňky př.: Nezávislé butiky plné moderních kolekcí.
být v kurzu	totéž co „být trendy“, populárnější př.: Mikádo je zase v kurzu.
<u>C</u>	
capri kalhoty	[kapri kalhoty] hladké kalhoty v $\frac{3}{4}$ délce s postranními rozparky př.: Trendy capri kalhoty s kontrastními proužky po stranách.
cool	[kúl] adj. z hlediska módy se jedná o adjektivum vyjadřující, že je něco in, tzn. má styl př.: Výprodej cool oblečení.
coolově	[kúlově] adv. př.: Máte jedinečnou příležitost si obléci něco, co vypadá coolově.
coolový	[kúlový] adj. př.: Coolové černožluté oblečení.
cardigan	[kardygen] -u, m. typ pleteného svetru př.: Cardiganů jsou už po několik sezón plné obchody.
casual styl	[kežl styl] psáno pouze v počeštěné verzi „styl“ neformální oblečení, ležerní městská elegance př.: Casual móda.

D

dandy	[dendý] neskl. f. název jak pro elegantní styl oblékání, tak pro osobu oděnou ve stylu dandy, v překladu světák či švihák př.: Obleč se jako dandy.
denim	[deným] -u, m. pevná bavlněná látka tzv. džínovina př.: Kalhoty z denimu.
denimový	[denymový] adj. př.: Letní denimový komplet.
DIY	zkr. zkratka „do it yourself“, v překladu „udělej si sám“, znamená ruční výrobu př.: 4 jednoduchá DIY, které zpestří vaši domácnost.
dress code	[dres koud] kodex oblékání, etiketou doporučený oděv pro danou společenskou příležitost př.: Z dress codů má většina lidí strach, ale zbytečně.
drive	[draiv] neskl. m. odpich, průbojnost – v módě se chápe jako něco, co má švih př.: Fashion drive, můžete ho mít taky.

džegíny plt.
pohodlné legíny v módním džínovém vzhledu (neologismus)
př.: Džegíny jsou bezpochyby největším trendem a hitem sezony.

džíny plt.
kalhoty šité z džínové (denim) látky
př.: Nabízíme džíny ve střihu slim.

džínsy plt.
viz džíny
př.: Šedá parka s kapucí, k tomu džínsy.

E

éterický adj.
slovo charakterizující jemnost tkaniny nebo také výraz pro adjektivum úžasný
př.: éterická róba, éterické modely

F

fake [feik]
-u, m., také adj.
falešný; v módě se používá v souvislosti s imitacemi luxusních značek, především doplňků, jako jsou například kabelky
př.: Podporovat fake kabelky, oblečení a cokoliv.
(...) jak se můžou uživit faky v kosmetice (...)

fashion [fešn]
adj.
módní
př.: Nesleduji žádné fashion novinky, oblékám se, jak se mi líbí.

fashionista	[fešnysta] -y, m. člověk zabývající se módou př.: Pojmy, které by neměly chybět ve slovníčku žádného fashionisty.
fashion week	[fešn vík] týden módy ve světových metropolích, kde stylové značky prezentují trendy budoucí sezóny př.: Na pařížském Fashion weeku byly k vidění krásné modely.
fejk	-u, m. viz fake počeštěná verze př.: Co se týče oblečení, nekupuju fejky.
fejkový	adj. př.: Prodám fejkové boty.
femme fatale	[fam fatal] v překladu osudová žena; v módě jedinečná a šarmantní žena př.: Udělá femme fatale z každé ženy.
fešanda	-y, f. hezká žena př.: Páni, to je fešanda.
flitry	plt. třpytivé ozdoby, které se používají k pošíť oděvů, kostýmů př.: Ve flitrech budete jako disco královna.
florální vzor	látka s květinovými vzory př.: Dámské šaty s florálním vzorem.

G

- glamour** [glamur]
-u, m.
termín pro zobrazení krásy, půvabu, přitažlivosti těla, podobně funguje i v módní terminologii, týkající se stylu, odívání, outfitu; v podstatě nepřeložitelný výraz, idiom
př.: U glamuru není primární důraz na oblečení.
- glitry** plt.
čisté třpytky, sypké nebo ve spreji, které se vtiskají do lepidla, ozdoba
př.: Návod na použití glitrů a třpytek.
- golfky** plt.
úzké sportovní kalhoty sahající pod kolena
př.: Tříčtvrteční golfky využijete především na kolo.
- grunge** [grandž]
neskl.
m.
styl odívání negující všechno nové, módní; vyznačuje se vrstvením několika různě dlouhých svršků většinou nesourodého oblečení
př.: Módní styl grunge válčuje trendy.

H

- haute couture** [ót kutýr]
francouzský mezinárodní výraz pro vysokou krejčovinu; originály ručně šitých modelů s extrémním důrazem na detail a zakončení, slovem haute couture se často označují i módní domy, slavní návrháři, kteří vysokou módu vytvářejí
př.: Podívejte, co nabízí letošní haute couture v Paříži.

hezoun	-a, m. hezký muž př.: Tenhle svalnatý hezoun se stal Mužem roku.
homeless style	[houmles stail] často také ve verzi „homeless styl“ jedna z tendencí trendu zvaného antimóda; ležerní trend ulice inspirovaný světem tuláků a bezdomovců př.: Homeless styl nosí slečny s miliony po kapsách.
hustý	adj. výraz pro dobře vypadající osobu, model př.: Perfektní nabídka hustých triček.
<u>CH</u>	
chic	[šik] adj. vkusný, elegantní př.: Jak být chic.
<u>I</u>	
ikona	-y, f. za módní ikonu je označena osoba, která přináší do módy nový styl, kterým ovlivňuje celé masy lidí př.: Zpěvačka byla zvolena módní ikonou.
image	[imidž] -e, m., f., n. celková prezentace, dojem na veřejnost př.: Jaká je skutečná cena naší image?
in	[in] adj. být moderní př.: Moderní oblečení, které je in.

J

jeansy [džínsy]
plt.
viz džíny, rifle
př.: Pohodlné pánské bavlněné jeansy.

K

kanýrek -u, m.
skládáný nebo nabíraný pruh látky jako ozdoba šatů
př.: Letní šaty s kanýrky.

klínek -u, m.
druh podpatku, většinou po stranách zúžený
př.: Proužkované sandály na klínku.

křížala -y, f.
používá se k vyjádření nelibosti, např. špatně ušité oblečení,
které vypadá jako scvrklé ovoce
př.: To je ale křížala!

kůl adj.
viz cool
př.: Reeboky, ve kterých budeš vypadat kůl.

L

ledžíny plt.
tataž věc jako džegíny
př.: Ledžíny se dokonale hodí do kozaček.

legíny plt.
přiléhavé kalhoty
př.: Co k legínám nosit?

legínový adj.
úzké kalhoty
př.: Dámský legínový overal.

ležerní	adj. uvolněný a pohodlný styl oblékání př.: Rádi se oblékáte ležerním způsobem?
lodičky	plt. český název dámské vykrojené obuvi na podpatcích připomínající lodě př.: Tancovat v lodičkách.
look	[luk] -u, m. vzhled, vzezření, zevnějšek př.: Černobílý look pro letošní jaro.
loser	[lúzr] -a, m. smolař; v módním světě vnímán jako společenský ztroskotanec, opak úspěšného playboye, dandyho př.: (...) jestli je loser ten, kdo to nosí, nebo ten, kdo to ušil.
lůzr	-u, m. viz loser př.: Budu vypadat jak lůzr.
<u>M</u>	
maxi	adj., subs. označení délky sukně či šatů, maxi značí délku až na zem; psáno zvlášť (adj.) i dohromady (subs.) př.: Kde sehnat maxi sukni? Černá maxisukně se zipem.

metrosexuál	-a, m. muž jakékoli sexuální orientace, který vynakládá spoustu času i prostředků na úpravu svého zevnějšku a péči o něj, ale i životní styl př.: Metrosexuálové chodí na manikúru.
midi	adj. označení délky sukně do půli lýtek př.: Dámské midi sukně.
mini	adj., subs. označení krátké délky sukně, psáno zvlášť (adj.) i dohromady (subs.) př.: Mini délka dnes není pouze ve variantě sukní, ale i (...). Z minisukně se stal předmět pohoršení.
<u>N</u>	
nude	[ňúd] neskl. f. tělová barva oblečení př.: Jaká barva kabelky k nude lodičkám?
<u>O</u>	
ombre hair	[ombré hér] zkráceně ombré, je speciální technika barvení vlasů, znakem jsou velmi tmavé vlasy u kořínků, které postupně světlají až zpravidla k blond barvě konečků vlasů př.: Vyzkoušeli jsme ombré, které se vám bude líbit.
out	[aut] adj. z módy vyšlý př.: Módní kousky, co jsou úplně out.

outdoor	[autdór] -u, m. označuje mimo jiné svršky a doplňky pro sportovní aktivity a turistickou relaxaci v přírodě př.: Co je nutí nosit ve městě outdoor?
outdoorvě	[autdórově] adv. viz outdoor př.: Jsme národ outdoorově oblečených lidí.
outdoorový	[autdórový] adj. viz outdoor př.: Outdoorové oblečení.
outfit	[autfit] -u, m. kompletní model př.: Přivítejte léto ve stylovém outfitu.
outfitovat	[autfitovat] ned. zde ve smyslu „módně kombinovat“ př.: S touhle barvou se vám bude outfitovat jedna báseň.
outlet	[autlet] -u, m. místo pro výprodej sezónního, značkového zboží za snížené ceny př.: Nakoupit v outletu.
outletový	[autletový] adj. viz outlet př.: Dětské outletové oblečení.

P

parka	-y, f. viz bundokabát př.: Pohodlné parky.
platforma	-y, f. v módní terminologii vysoká podešev u bot, která někdy přechází v celistvý klín př.: Boty na platformě.
pelerína	-y, f. plášť nebo pláštěnka zakrývající ramena, bez rukávů př.: Jednoduchá pelerína v černé barvě je univerzálním kouskem.
podkova	-y, f. střih vlasů ve stylu mikáda určený pro kratší i delší vlasy př.: Střih vlasů do podkovy.
pončo	-a, n. část oděvu přes ramena pouze s otvorem pro hlavu př.: Ponča jsou pro letošní podzim a zimu žhavou módou.
pouzdrová sukně	střih sukně, která je vypasovaná nad boky a dole zúžená př.: Pouzdrová dámská sukně dělá ženě krásnou postavu.
pouzdrovka	-y, f. viz pouzdrová sukně př.: Tentokrát je na scéně zelená pouzdrovka.
punk	[pank] -u, m. extravagantní styl, který má šokovat veřejnost, je charakterizován hřeby, cvoky, černou kůží, signálně barvenými vlasy a tvrdým líčením př.: Móda punku.

R

retro styl [retro styl]
v módním slangu slovo „styl“ užito pouze v české verzi
styl módy, který čerpá z trendů minulosti, především z 80. let
př.: Báječná retro móda.

rifle [ryfle]
plt.
viz džíny
př.: Pánské rifle v různých střizích.

S

second-hand [seknd-hend]
v překladu „z druhé ruky“, označení obchodů s použitým
oblečením
př.: Velkoobchodní prodej outlet a second hand oblečení.

sekáč -e, m.
viz second-hand
př.: V sekáči můžete objevit neuvěřitelné kousky oblečení.

sibiřky plt.
pletené teplé ponožky
př.: Sibiřky plete moje babička.

skinny [skiny]
plt.
přiléhavé kalhoty
př.: Já nosím skinny často, (...).

skinny adj.
upnutý, přiléhavý
př.: Nemůžu sehnat kalhoty, které by byly skinny.

slimky	pl. dámské i pánské úzké kalhoty př.: Jaké slimky nosit na podzim?
sofistikovaný	adj. promyšlený, formálně propracovaný na poli líčení, střihu, stylingu př.: Sofistikovaná móda na schůzku i pohovor.
street styl	[strít styl] obecně neformální móda; antimóda př.: Street styl sluší i holkám.
styling	[stajling] -u, m. aranžmá; skladba oděvu s účelem funkčnosti a efektu př.: Podívejte se na nejlepší stylingy z pařížského týdne módy.
stylingový	[stajlingový] adj. př.: Ohřívaný stylingový kartáč.
stylista	-y, m. profesionální poradce v oblasti módy př.: Osobní stylistka není jen pro celebrity.
Š	
šik	adj. vkusný, nápaditě elegantní př.: Skvěle můžete vypadat v něčem, co vůbec šik není.
šikézni	adj. slovo vyjadřující pochvalu nebo kompliment př.: Šikézni kabelka.

šmrnc	-u, m. elán př.: Ztratily krásu i šmrnc.
šopovat	ned. ve významu „nakupovat“ př.: Jestli chcete o víkendu šopovat, (...).
<u>T</u>	
top	-u, m. krátký spodní oděv, který obepíná tělo od pasu nahoru př.: Naše dámské topy si oblíbíte.
tulip skirt	[tulip skrt] doslovný překlad z angličtiny je tulipánová sukně, jde o sukni do pasu ve tvaru tulipánu, často používaný je i český překlad – tulipánová sukně př.: Koupila jsem si tulip skirt, jak je na obrázku.
trenčkot	-u, m. sportovní pláště, kabát, z nepromokavého materiálu anglický název „trench coat“ př.: Kabáty nebo trenčkoty ve výprodeji.
trendy	adj. módně aktuální; něco, co odpovídá současnému trendu př.: Máme zde nový trendy styl.
<u>V</u>	
vamp	neskl. f. žena – upír, myslí se tím typ svůdné, atraktivní a sebevědomé bytosti, projev půvabu př.: Dámské šaty vamp patří k nejprodávanějším.

vintage	[vintydž] adj. termín převzatý a modifikovaný sběrateli všeho druhu, představující vše staré, výběrové, unikátní – v tomto smyslu se používá i v módě, myslí se tím zejména kvalitní, jedinečné oblečení, které si odžilo svou módní éru a je stále inspirativní př.: Vintage kabátek má na sobě brož.
vizážista	-y, m. úkolem vizážisty je dosáhnout co nejlepšího vzhledu klienta př.: Profesionální vizážista nabízí líčení.
vymazlený	adj. adjektivum vyjadřující dokonale propracovaný a promyšlený model oblečení př.: Vymazlená zvonová sukně.
vystajlovaný	adj. upravený př.: Ženská draze vystajlovaná (šála, rukavice,...).
vystajlovat	dok. „vymódit se“, naaranžovat se, upravit se př.: Měla bych se vystajlovat, abych byla in.

W

white tie	[wait tai] nejvyšší požadavek na oblečení hostů, kdy je u pánů vyžadován frak s bílou košilí, bílým motýlkem a bílou vestičkou, u dam jsou nutné večerní šaty sahající až na zem př.: Bílý motýlek je vyhrazen pro white tie.
------------------	---

Ž

žhavý

adj.

ve smyslu aktuální

př.: Žhavá letní móda.

7 Komentář k heslům

7.1 Vztah slangových výrazů a kodifikace

Jazyk z oblasti módy a životního stylu je velmi pestrý a tak jako móda i její slovník prochází neustálými změnami. Z tohoto důvodu jsem se rozhodla každé heslo vyhledat ve třech slovnících spisovného jazyka, abych zjistila, zda se opravdu jedná o slang či ne. Těmi slovníky jsou: *Příruční slovník jazyka českého*⁶⁵ (1935–1957), *Slovník spisovného jazyka českého*⁶⁶, který knižně vycházel v letech 1960–1971 a *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*⁶⁷ z roku 1994.

Čím dál častěji dochází k tomu, že výrazy dříve čistě slangové se stávají součástí jazyka spisovného. Jinak řečeno, výrazy ze slangu přecházejí do centrální slovní zásoby, a proto je můžeme dohledat v současných slovnících spisovné češtiny (např. *pelerína*). Na druhou stranu existují výrazy, které byly jako spisovné brány už v letech dřívějších, tudíž jsou dohledatelné v *Příručním slovníku jazyka českého*, a které například ve *Slovníku spisovné češtiny pro školu a veřejnost* z roku 1994 již nenalezneme (např. *dandy*). To vše souvisí s určitými módními vlnami a s tím, jak moc se jazyk módy dostává do podvědomí jeho uživatelů. To je také dáno obecným charakterem psaného jazyka, v němž se mísí standard se substandardem.

Celá řada slov je dohledatelná i v obecných výkladových slovnících obsahujících běžnou slovní zásobu. Například výrazy *image*, *maxi*, *mini* nalezneme ve *Slovníku současné češtiny*⁶⁸. Ten obsahuje aktuální slovní zásobu, která se používá jak ve veřejné sféře, tak i ve sféře soukromé. O slovník s kodifikační platností se tedy nejedná. Dále ve slovníku nalezneme velké množství slov cizího původu a slova, která označují novodobé jevy neboli neologismy, např. *metrosexuál*. Některé módní slangové výrazy je možné nalézt jak ve slovníku kodifikačním, tak i například ve slovníku cizích slov, např. *dandy*.

⁶⁵ *Příruční slovník jazyka českého*. [online]. Dostupné z: <http://bara.ujc.cas.cz/psjc/>.

⁶⁶ *Slovník spisovného jazyka českého*. [online]. Dostupné z: <http://ssjc.ujc.cas.cz/>.

⁶⁷ *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*. Praha: Academia, 1994.

⁶⁸ *Slovník současné češtiny*. vyd. 1. Brno: Lingea, 2011.

7.2 Charakteristika slovníkového materiálu z hlediska sémantiky

Sémantika slangových výrazů z oblasti módy a životního stylu je velmi pestrá a bohatá. Ve světě módy se setkáváme s názvy osob, jednotlivých kusů oblečení a bot, látek, vzorů, stylů, způsobů úpravy vzhledu a také s výrazy, které určují, co si na danou příležitost obléci.

Mezi nejpočetnější sémantickou skupinu z módního prostředí patří skupina názvů pro pojmenování různých částí oděvů (*džínsy, top, cardigen, parka*) a pro pojmenování bot (*sibiřky, lodičky, balerínky*).

Poměrně bohatě zastoupenou sémantickou skupinu představují slangové názvy osob. Objevují se zde různá pojmenování, která můžeme rozdělit například podle profese osob (*vizážista, stylist*) podle vnějšího vzezření, např. podle vzhledu (*hezoun, fešanda, metrosexuál*) nebo také podle zájmu (*fashionista*).

Slangové názvy se také uplatňují při pojmenování různých vnějších úprav člověka. Jedná se například o módní účesy a střihy vlasů (*ombre hair, podkova*). Dále je k této skupině možné zařadit pojmenování podle celkového dojmu, který osoba vyzařuje (*femme fatale, vamp*).

Další skupina názvů, které s módní oblastí neodlučitelně souvisí, jsou názvy jako *black tie, white tie* a *dress code*. Jde o celonárodně uznávaná pravidla v oblékání, tedy o určité normy, které určují, jaké oděvy mohou být nošeny při společenských událostech, v zaměstnání atd.

Slovníkový materiál také obsahuje slovesné výrazy popisující nějakou činnost, např. *šopovat, outfitovat*.

7.3 Charakteristika slovníkového materiálu z hlediska původu

7.3.1 Slova přejatá

Přejímání slov z cizích jazyků je v módním slangu většinou závislé na kvalitě domácí terminologie. Tam, kde český název chybí nebo není dostačující, je použit název cizí. Některá přejatá slova jsou do slovní zásoby českého jazyka začleněna beze změny a některá přejatá slova po určité době fungování postupně procházejí procesem adaptace. Adaptace neboli počesťování může probíhat v různých rovinách jazyka, např. pravopisné, morfologické. S procesem postupného zdomácnování některých přejatých jmen tak souvisí snaha o zařazení do naší tvaroslovné soustavy, tedy snaha skloňovat je. V některých případech tak někdy dochází i ke změně jejich psané podoby, např. nominativní tvar *blazer* a jeho morfologicky i pravopisně adaptovaná forma v genitivu *blejzru*.

Velkou část přejatého výraziva v jazykovém materiálu tvoří názvy přejaté z angličtiny (viz kapitola 7.3.2 Anglicismy). Menší část přejatých slov pak tvoří přejímky z francouzštiny, z které k nám bylo přejato samotné slovo móda. Francouzština jazyk také obohatila o výrazy *glamour* nebo *haute couture*, pro které nemáme v českém jazyce vhodný ekvivalent a které jsme do češtiny převzali v jejich původní grafické podobě. I zde je ovšem viditelná snaha výrazy skloňovat podle naší tvaroslovné soustavy. Například slovo *glamour* se v kontextovém příkladě objevuje v genitivu singuláru *glamour-u*, tedy stejně jako tvrdý vzor maskulin hrad.

Ve velmi omezené míře ve slovníku najdeme názvy původem z latiny (např. *boa*) nebo italštiny (např. *balerínky*).

7.3.2 Anglicismy

Obecně lze pojem anglicismus vymezit jako takový jazykový prvek, „který je přejatý z angličtiny do jiného jazyka nebo podle angličtiny v něm vytvořený“.⁶⁹ Takto vymezený pojem tedy zahrnuje všechny přejaté anglické výrazy, to znamená ve všech jazykových rovinách a i ve všech stupních adaptace.⁷⁰

V současné době čeština přejímá názvy v rámci módní terminologie především z anglického jazyka z toho důvodu, že dnešní mladá generace je obklopena různými časopisy a blogy, kam anglicismy módních expertů pronikají ve velmi hojném počtu.

Mnoho anglicismů z této oblasti vzniká z důvodu jazykové ekonomie, která je pro slang typická. Děje se tak v případech, jako jsou výrazy *in*, *out*, *vamp*, *nude*, které by čeština musela opsat několika slovy. Například anglickým výrazem *vamp* označujeme v českém jazyce přitažlivou ženu, výrazem *nude* tělovou barvu. Z uvedených ukázek je jasné, že anglické výrazy jsou oproti českým víceslovným výrazům stručnější, kratší. A právě proto mluvčí při komunikaci spíše užije anglicismus než delší české pojmenování.

Objevují se zde i anglická slova, která mohou v češtině fungovat jako slova vícerodá, to znamená, že stále ještě nedošlo ke sjednocení jejich rodové příslušnosti. V jazykovém materiálu jde konkrétně o výraz *image*, u kterého ve *Slovníku současné češtiny*⁷¹ nalezneme všechny tři gramatické rody, tedy mužský, ženský i střední.

Některé anglicismy ze slangového slovníku je také možné nahradit českými ekvivalenty, to znamená, že český a anglický název si navzájem konkurují (*look – vzhled, fake – falešný*).

---

⁶⁹ *Nový akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia, 2005, s. 54.

⁷⁰ Bozděchová, Ivana: *Vliv angličtiny na češtinu*. Český jazyk na přelomu tisíciletí. Praha: Academia, 1997, s. 272.

⁷¹ *Slovník současné češtiny*. vyd. 1. Brno: Lingea, 2011, s. 233.

7.3.2.1 *Adaptace anglicismů*

Adaptace anglicismů se může projevovat v několika rovinách jazyka, a to v rovině zvukové, grafické, morfologické a slovotvorné. Je třeba poznamenat, že zde není podmínka toho, aby výraz prošel všemi těmito fázemi, protože adaptace je velmi individuální proces, který je závislý na mnoha faktorech.

Adaptace anglicismu do češtiny probíhá podle doktorky Svobodové v několika fázích. První fáze k zařazení do českého jazykového systému je adaptace výslovnostní neboli ortoepická. Tu v češtině představuje výslovnost počeštěná. S adaptací výslovnostní dále souvisí adaptace grafická (pravopisná, ortografická), kterou se chápe přizpůsobování psané podoby jazykových prostředků. Následně u přejatých výrazů probíhá přizpůsobování po stránce morfologické neboli tvaroslovné, při níž dochází ke slovnědruhovému zařazení daného jazykového prostředku a k přiřazení ke gramatickému rodu a číslu. Poslední fází procesu adaptace je adaptace významová (sémantická).⁷²

Proces počešťování není závislý na době přejetí. Některá slova se počešťují zároveň s jazykovým přejetím, např. podle původní výslovnosti, a některá zůstávají nezačleněna do našeho systému delší dobu, a to alespoň částečně, např. pravopisně⁷³ (v módě slovo *styling*). Právě pravopisná adaptace se u anglicismů v módní terminologii objevuje nejčastěji. Výslovnosti se tedy po určité době užívání přizpůsobuje i její grafická podoba (*chic – šik*). S grafickou adaptací pak dále souvisí vznik dubletních tvarů, tedy více variantních podob jednoho lexému, které vedle sebe určitou dobu fungují, ovšem každý s jinou frekvencí (*fake – fejk, cool – kůl*).

Slovník také obsahuje výrazy, u kterých v průběhu jejich formální adaptace dochází k tomu, že k původní anglické plurálové koncovce *-s*, se připojuje ještě koncovka česká *-y*.⁷⁴ Příkladem je pomnožné podstatné jméno *jeans*, které je zde adaptované ve formě *džíny* nebo *džínsy*. Ovšem taktéž existují slova, u kterých

---

⁷² Svobodová, Diana: *Aspekty hodnocení cizojazyčných přejímek: mezi módností a standardem*. Ostrava, 2009, s. 44–47.

⁷³ Bozděchová, Ivana: *Vliv angličtiny na češtinu*. Český jazyk na přelomu tisíciletí. Praha: Academia, 1997, s. 273.

⁷⁴ Svobodová, Diana. 2000. *Anglicismy přejímané do češtiny v původní plurálové formě*. [online]. Naše řeč, ročník 83, č. 1 [citováno 4. 4. 2015]. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7563>.

k počešťování vůbec nedochází. Svou původní podobu si ponechávají především spojení víceslovná (*dress code, tulip skirt*).

Proces adaptace módních anglicismů probíhá zejména u substantiv, případně adjektiv. Jiné slovní druhy ze slovníkového materiálu, jako jsou verba, většinou vznikají procesem slovtvorným⁷⁵ (*outfit – outfitovat*).

---

⁷⁵ Bozděchová, Ivana: *Vliv angličtiny na češtinu*. Český jazyk na přelomu tisíciletí. Praha: Academia, 1997, s. 274.

7.4 Charakteristika slovníkového materiálu z hlediska slovotvorných postupů a z hlediska morfologického

7.4.1 Slovotvorba

Nejčastějším slovotvorným procesem v oblasti módního slangu, kterým vznikají jak podstatná jména, tak také slovesa, je proces derivace. U substantiv jde především o tvoření názvů osob produktivní příponou cizího původu *-ista*⁷⁶ (*stylista*, *vizážista*, *fashionista*). Takováto pojmenování většinou vznikají na základě jejich činnosti. Příponové odvozování je také frekventované u tvoření sloves, kde funkci odvozovacího sufixu plní infinitivní kmenotvorný formant *-ova*⁷⁷, například *šopovat*, *outfitovat*. U odvozených sloves jsem se také v jednom případě setkala s tvořením předponově-příponovým (*vystajlovat*).

V oblasti módního slangu lze také nalézt výrazy vzniklé slovotvorným procesem univerbizace víceslovných pojmenování, tedy procesem, kterým se ze sousloví vytváří jedno slovo. I zde opět hraje velkou roli potřeba jazykové ekonomie. Příkladem univerbizace jsou výrazy jako *sekáč* (second-hand) nebo *bejska* (baseballová čepice).

Univerbizace je pro slangy příznačná. Jaroslav Hubáček tvrdí, že tento proces bývá velmi často motivací vzniku nových slangových pojmenování. Například v lékařském slangu se při tvoření názvů proces univerbizace uplatňuje nejvíce.⁷⁸ Ovšem v této oblasti slangu není univerbizace příliš produktivním procesem, jak by se mohlo zdát. Celkem slovník obsahuje pouze 3 univerbizáty.

Více než univerbizáty jsou ve slovníkovém materiálu zastoupena kompozita. Tento slovotvorný postup je jedním z hlavních způsobů tvoření slov v češtině. Jeho základem je vznik nového slova spojením dvou slov ve slovní zásobě již existujících nebo dvou kořenů slov. Mezi nejčastější kompozita v češtině patří ta,

---

⁷⁶ *Tvoření slov*. [online]. Čeština po síti. [citováno 5. 4. 2015]. Dostupné z: http://www.osu.cz/fpd/kcd/dokumenty/cestinapositi/tvoreni_slov.htm.

⁷⁷ Grepl, Miroslav a kol: *Příruční mluvnice češtiny*. vyd. 2. Praha: NLN, 2012, s. 184.

⁷⁸ Hubáček, Jaroslav: *O českých slanzích*. Ostrava: Profil, 1981, s. 113.

která se skládají ze dvou slovotvorných základů.⁷⁹ Takovým příkladem ze slovníkového materiálu je slangový výraz *metrosexuál*. Ten vznikl složením základů slov *metropolitní* a *heterosexuál*. Další slangové výrazy, které se zde objevují a které pravděpodobně vznikly skládáním, za čistá kompozita považovat nelze. Z toho důvodu je označuji jako pseudokompozita. Těmi výrazy jsou *ledžíny* a *džegíny*. O čistá kompozita se nejedná proto, že neobsahují dva slovotvorné základy z původního sousloví *džínové legíny*. Výraz *ledžíny* sice obsahuje část výchozího slova *le-gíny*, ale nejedná se o celý slovotvorný základ. To samé platí i u slova *džegíny*. V jazykovém materiálu nalezneme i kompozita vlastní neboli pravá. Příkladem takové složeniny je výraz *bundokabát*. Jde o kompozitum, které není možné rozdělit na dvě jednotlivá slova a u kterého první část slova nikdy nemůže existovat samostatně. Pravé složeniny se také vyznačují tím, že obsahují spojovací prvek, tedy spojovník, nebo konektém.⁸⁰ I ten je ve slangovém výrazu *bundokabát* obsažen. Přestože slang směřuje především k jazykové ekonomii a úspoře, tak se zde slovotvorný postup skládání prokázal jen ve 4 případech.

I když jsou pro slangy obecně mnohem více typické slovotvorné procesy univerbizace a zkracování, objevují se v módní terminologii častá souslovná pojmenování. Ta se uplatňují v pojmenování různých módních stylů (*retro styl*, *army styl*), částí oděvů (*pouzdrová sukně*) nebo v pojmenování látky či materiálu (*florální vzor*). Některá víceslovná pojmenování čeština přejala i z cizích jazyků. Módní terminologie se tak obohatila například o francouzský výraz *femme fatale* a anglický výraz *dress code*, které jsme do českého jazyka přejali v jejich původní podobě, kterou si zachovaly i přes své časté užívání. Takováto slova, která si plně zachovávají cizí povahu, nazýváme slova citátová.⁸¹

Ve slangovém slovníku nalezneme také příklady frazeologismů. V oblasti módy a životního stylu se poměrně často setkáváme s výrazy *black tie* a *white tie*, které v doslovném překladu znamenají černá a bílá kravata. Ve skutečnosti se ovšem

---

⁷⁹ Mitter, Patrik: *Kompozice v kontextu současné češtiny*. Ústí nad Labem, 2006, s. 25.

⁸⁰ Termín používaný prof. M. Komárkem, který jím nahrazuje tzv. spojovací morfém. V Komárkově práci *Příspěvky k české morfologii* je konektém definován jako termín povahy pouze výrazové (technické), který má buď funkci kmenotvorné přípony, nebo tvoří složený sufix.

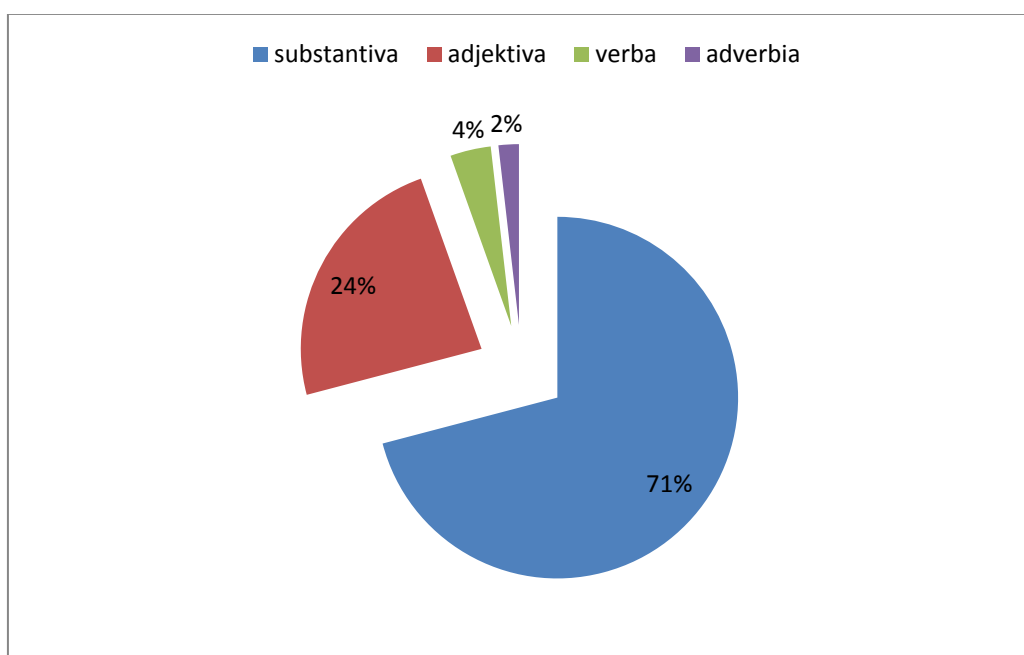
⁸¹ Hrbáček, J.. 1971. *Citátové výrazy a jiné periferní lexikální prvky cizího původu v slovní zásobě češtiny*. [online]. Slovo a slovesnost, ročník 32, č. 1 [citováno 4. 4. 2015]. Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=2061>.

nejedná pouze o kravatu, ale o celkové odění jako takové, kdy je vyžadován smoking a dlouhá večerní róba. Tyto dva výrazy tedy fungují v přeneseném významu.

7.4.2 Morfologie

Ze slovních druhů ve slangovém pojmenování převládají substantiva, popř. adjektiva, nad slovesy. To souvisí se skutečností, že v módní oblasti je velké množství názvů pro pojmenování osob, oblečení a střihů, které se tvoří právě podstatnými jmény. Celkem substantiva tvoří 71% slangového slovníkového materiálu. Další početnou skupinu hesel zastupují adjektiva s 24%. Nejméně se na slovní zásobě módního slangu podílejí verba 4% a adverbia 2%.

Graf č. 1: Graf slovnědruhového zastoupení⁸²

Excerpovaný materiál je z velké části tvořen jednoslovnými substantivy, která mají ve slangovém slovníku největší zastoupení. Velmi frekventovaná jsou substantiva pomnožná a v menší míře se objevují jména nesklonná, která jsou cizího původu. Substantiva se také objevují v rámci víceslovných pojmenování, a to v kombinaci s adjektivy. Takováto spojení pojmenovávají například názvy

⁸² Graf je vytvořen na základě výsledků slovníkového materiálu, podle kterého jsou následně vypočítána procenta jednotlivých zastoupených slovních druhů.

jednotlivých módních stylů (*retro styl*). V jazykovém materiálu jsou dále ve velké míře zastoupena adjektiva. Ta se objevují především v komentování celkového vzhledu (např. *šik, šikézní, sofistikovaný*). Frekvence sloves je naopak velmi nízká. Jednoslovná verba se zde vyskytují jen tři: *outfitovat, šopovat, vystajlovat*. Víceslovné slovesné pojmenování je ve slovníku zaznamenáno pouze jednou, a to ve spojení s pomocným slovesem být (*být v kurzu*). Minimálně jsou také ve slovníkovém materiálu zastoupena adverbia, která se zde objevují dvakrát, a to: *outdoorově, coolově*.

V rámci slovnědruhové příslušnosti bych se také ráda zmínila o vzniku slovotvorných čeledí, tedy skupin slov, které tvoří všechna příbuzná slova mající jeden společný kořen.

Konkrétním příkladem slovotvorné čeledi z oblasti módního slangu je čeleď, která vychází od nemotivovaného kořenného slova *cool*. Další slova jsou z něj utvořena pomocí přípon: *cool* → *cool-ový* → *cool-ově*.

Jako další takový příklad je slovní rodina utvořená od základu *outdoor*: *outdoor* → *outdoor-ový* → *outdoor-ově*. Tímto způsobem tak mohou vznikat celé slovotvorné řady. Z uvedených ukázek tedy vyplývá, že kořenné slovo je substantivum, od kterého se dále odvozují jiné slovní druhy, konkrétně adjektiva a adverbia.

S ohledem na charakter excerpovaného materiálu se z morfoloických charakteristik budu níže věnovat především číslu a ohebnosti některých substantiv.

Substantiva jsou nejpočetnějším a nejfrekventovanějším slovním druhem obsaženým v sebraném jazykovém materiálu. Jde o jména, která mají schopnost reflektovat vztah k množství, tedy určitým způsobem vyjadřovat kategorii gramatického čísla, a to buď singuláru, nebo plurálu. Ovšem existují i jména stojící mimo tuto kategorii čísla, například jména látková, hromadná a pomnožná. A právě pomnožným jménům bude níže věnována pozornost, protože tvoří podstatnou část jazykového materiálu. Pozornost bude zaměřena i na jména neskloňná, která se taktéž ve slovníku vyskytují v hojném počtu.

Pomnožná podstatná jména neboli pluralia tantum (plt.) jsou taková jména, která mají tvar množného čísla, ale označují jen jednu věc. Množné číslo u nich určíme vždy proto, že při skloňování užíváme pouze plurální koncovky. Mluvnické číslo tedy není totožné s opravdovým označením počtu.

Pomnožná jména v jazykovém materiálu našla své uplatnění v názvech jednotlivých typů kalhot a bot, např. *legíny*, *slimky*, *golfky*, *sibiřky*. Z uvedených příkladů pomnožných výrazů lze vidět, že všechny přejímky z cizích jazyků, včetně anglicismů, jsou do češtiny adaptovány s českou koncovkou -y, která plurál značí.

V češtině existují také jména neskloňná, která jsou přejatá z cizích jazyků. Jsou to slova, která pro své zakončení není jednoduché zařadit k řádným skloňovacím vzorům. Ale i neskloňná podstatná jména lze přiřadit k jednomu ze tří mluvnických rodů. Zpravidla jím bývá rod střední. Ten se chápe jako rodově nevyhraněný, tedy neutrální.⁸³ V některých případech neskloňná podstatná jména bývají přiřazena i k jiným rodům, a to například na základě významu. Ovšem u neskloňných názvů, které pojmenovávají živé bytosti, se při přiřazování gramatického rodu řídíme rodem přirozeným.

Ve slovníkovém materiálu se objevuje několik neskloňných podstatných jmen pocházejících z cizího jazyka. I ta se většinou přiřazují k neutru, jen výjimečně pak k maskulinu či femininu. Zde je pak většinou rozhodující vliv rodu v původním

---

⁸³ *Mluvnice češtiny 2 – Tvarosloví*. Praha: Academia, 1986, s. 41.

jazyce nebo motivace mluvnickým rodem jejich českého ekvivalentu.⁸⁴ Takovýmto způsobem je gramatický rod přiřazen například u výrazů *vamp*, *nude*, *body*, *drive*, *babydoll*. U dalších nesklonných výrazů, např. *boa*, je mluvnický rod určen jen na základě komunikačního kontextu či významu.

---

⁸⁴ *Mluvnice češtiny 2 – Tvarosloví*. Praha: Academia, 1986, s. 42.

8 Závěry

Předmětem předkládané bakalářské práce je slang zaměřený na módu a životní styl. Hlavní motivací, jak již bylo v úvodu řečeno, byla aktuálnost tématu a hlubší zájem o seznámení se s danou problematikou slangu.

V teoretické části jsem se zabývala postavením slangu v rámci národního jazyka a jeho různými definicemi, které stále nejsou jednotně stanovené. Také jsem se zde pokusila nastínit vztah slangu a profesní mluvy a určitými specifiky tyto dva pojmy od sebe odlišit. Jelikož hranice mezi těmito pojmy je opravdu tenká, pracuji dále už jen s pojmem slang. Teoretická část bakalářské práce také obsahuje jazykové a mimojazykové vlastnosti slangu, které jsou pro něj typické. Jazykové charakteristiky slangu jsou doplněny příklady, a to buď obecnými, nebo z oblasti módy. V této části práce jsem se také zabývala různými postupy a způsoby tvorby, kterými slangová pojmenování vznikají. Základní koncepce je převzata od Jaroslava Hubáčka, který se slangu zabýval hlouběji.

Cílem mé bakalářské práce bylo shromáždit dostatečné množství slangismů z dané oblasti a následně utřídit a popsat. Celkem se mi tak podařilo nasbírat 117 módních slangových výrazů, které jsem pro svou práci získávala z internetových módních blogů či portálů a také prostřednictvím dámských časopisů, především módních rubrik. Z excerpovaného jazykového materiálu byl dále na základě aktuálních lexikografických zásad, sepsaných v teoretické části, sestaven slangový slovník. Praktickou oporou při tvorbě slovníku mi byl Hubáčkův *Malý slovník českých slangů*.

Sestavený slovník jsem se dále pokusila náležitě okomentovat. Práce tedy v první řadě shrnuje sémantické okruhy, které se v módním slangu objevují. Analýza slangového materiálu ukázala, že slovník ve velké části tvoří názvy oděvů a osob. Dále jsem se zaměřila na slovnědruhovú zastoupení excerpovaného materiálu. Ukázalo se, že se zde s velmi vysokou frekvencí objevují substantiva a méně pak adjektiva. Naopak verba módní slang zastupují jen minimálně. Celkový pohled všech zastoupených slovních druhů ilustruje vytvořený graf, který je taktéž součástí práce.

V praktické části práce jsem se dále zaměřila na to, jaké slovo tvorné postupy se při tvoření módních slangových názvů uplatňují nejvíce. Domnívala jsem se,

že nejčastějším procesem bude proces univerbizace, který je podle J. Hubáčka při tvoření slangu obvyklý. Avšak to se neprokázalo. Excerpovaný jazykový materiál vykazuje poměrně velké množství víceslovných a frazeologických pojmenování, mezi kterými se objevují i tzv. módní termíny (např. *haute couture*). Ukázalo se tak, že hranice mezi terminologií a slangem je v oblasti módy velmi tenká. Ovšem nejčastěji uplatňovaným slovtvorným procesem při tvoření módního slangu je přejímání z cizích jazyků, a to především z angličtiny.

Anglicismy do češtiny přejímáme v různých formách adaptace. V módním slangu je velmi častá adaptace grafická, s čímž také souvisí vznik dubletních tvarů (*fake – fejk*), které v českém jazyce fungují zároveň. Zde se mi jako hlavní závěr, který z této práce vyplývá, jeví ten, že angličtina má opravdu velký vliv na tvorbu českých slangových názvů souvisejících se zkoumanou oblastí.

I když slangový slovník obsahuje jen dílčí materiál, domnívám se, že může ukázat současnou podobu slangu z oblasti módy a životního stylu. Slovník také může být možným východiskem pro další rozšiřování slangového lexika dané oblasti.

9 Seznam užitých zkratek

adj. – adjektiva

adv. – adverbia

dok. – dokonavý vid

f. – femininum (ženský rod)

m. – maskulinum (mužský rod)

n. – neutrum (střední rod)

ned. – nedokonavý vid

neskl. – nesklonné podstatné jméno

plt. – pomnožné podstatné jméno

př. – příklad

subs. – substantivum

zkr. – zkratka

10 Anotace

Jméno a příjmení autora:	Aneta Chromečková
Instituce:	Katedra bohemistiky, Filozofická fakulta Univerzita Palackého Olomouc
Název práce v českém jazyce:	Slang v komunikaci o módě a životním stylu
Vedoucí diplomové práce:	Mgr. Darina Hradilová, Ph.D.
Počet znaků:	76 357
Počet titulů použité literatury:	40
Počet příloh:	0
Rok obhajoby:	2015
Klíčová slova:	slang, Jaroslav Hubáček, profesní mluva, heslové slovo, jazykový materiál, lexikografie, anglicismy, adaptace

Tématem bakalářské práce je slang, který je zaměřený na současnou komunikaci o módě a životním stylu. V teoretické části se věnuji pojmu slang z obecného hlediska, přičemž se mimo jiné soustředím na jazykové a mimojazykové aspekty slangu a na jeho způsoby tvorby. V praktické části je vytvořen slangový slovník, který obsahuje hesla excerpovaná z komunikátů tištěných a internetových. Sebraný jazykový materiál je následně okomentován.

11 Abstract

Author of the Work:	Aneta Chromečková
Institution:	Department of Czech Studies, Philosophical faculty Palacký University Olomouc
Name of Work:	Slang in Communication about Fashion and Lifestyle
Acting Supervisor:	Mgr. Darina Hradilová, Ph.D.
Number of Symbols:	76 357
Number of used literature titles:	40
Number of Supplements:	0
Year of defense:	2015
Key words:	slang, Jaroslav Hubáček, professional speech, headword, language material, lexicography, anglicisms, adaptation

The topic of the bachelor thesis is slang which is focused on communication about fashion and lifestyle. The theoretical part is devoted to the concept of slang in general terms and is focused on linguistic and extra-linguistic aspects of slang and its ways of creating. In the practical part, slang dictionary is created, that contains headwords excerpted from the internet and magazines. Collected language material is then commented on.

12 Bibliografie

Literatura:

BERGMAN, Christian: *Specifika mluvy žen*. Sborník přednášek ze 4. konference o slangu a argotu (1). Plzeň, 1989.

BLÁHA, Ondřej: *Funkční stratifikace češtiny*. Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. ISBN 978-80-244-2377-7.

BOZDĚCHOVÁ, Ivana: *Vliv angličtiny na češtinu*. Český jazyk na přelomu tisíciletí. Praha: Academia, 1997, s. 273. ISBN 80-200-0617-6.

ČECHOVÁ, Marie et al.: *Současná česká stylistika*. Vyd. 1. Praha: ISV, 2003. ISBN 80-86642-00-3.

ČERMÁK, František – BLATNÁ, Renata: *Manuál lexikografie*. Vyd.1. Jinočany: H&H, 1995. ISBN 80-85787-23-7.

ČERMÁK, František: *Slovník české frazeologie a idiomatiky. Přirovnání*. Leda, 2009. ISBN 9788073352165.

FILIPEC, Josef: *Česká synonyma z hlediska stylistiky a lexikologie*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1961.

GREPL, Miroslav a kol.: *Příruční mluvnice češtiny*. Praha, 1995. ISBN 80-7106-134-4.

GREPL, Miroslav a kol.: *Příruční mluvnice češtiny*. Vyd. 2. Praha: NLN, 2012. ISBN 978-80-7106-624-8.

HAUSER, Přemysl: *Nauka o slovní zásobě*. 1980.

HAVRÁNEK, Bohuslav – JEDLIČKA, Alois: *Česká mluvnice*. 5. Vyd., Praha, 1986.

HUBÁČEK, Jaroslav et al.: *Čeština pro učitele*. Vyd. 4. Vade mecum bohemiae, 2002. ISBN 80-86041-30-1.

HUBÁČEK, Jaroslav: *Malý slovník českých slangů*. Ostrava: Profil, 1988.

HUBÁČEK, Jaroslav: *O českých slanzích*. Ostrava: Profil, 1981.

HUBÁČEK, Jaroslav: *Tvoření slov v češtině*. Ostrava: Ostravská univerzita, 1996. ISBN 80-7042-441-9.

HUGO, Jan: *Slovník nespisovné češtiny*. Maxdorf, 2006. ISBN ISBN 80-7345-098-4.

CHÝLOVÁ, Helena: *K expresivitě ve slangu*. Slang a argot, sborník přednášek z 8. konference o slangu a argotu. Plzeň, 2008.

JANDOVÁ, Eva a kol.: *Čeština na WWW chatu*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2006. ISBN 80-7368-253-2.

KOMÁREK, Miroslav: *Příspěvky k české morfologii*. Olomouc: Periplum, 2006. ISBN 8086624277.

MITTER, Patrik: *Kompozice v kontextu současné češtiny*. Ústí nad Labem, 2006. ISBN 80-7044-811-3.

Mluvnice češtiny 2 – Tvarosloví. Praha: Academia, 1986.

Nový akademický slovník cizích slov. Praha: Academia, 2005, s. 54. ISBN 80-200-1351-2.

Oxford Advanced Learner's Dictionary. Vyd. 8. Oxford University Press, 2008. ISBN 9780194799126.

REJZEK, Jiří: *Český etymologický slovník*. Praha: Leda, 2001. ISBN 978-80-7335-296-7.

SVOBODOVÁ, Diana: *Aspekty hodnocení cizojazyčných přejímek: mezi módností a standardem*. Ostrava: Pedagogická fakulta Ostrava, 2009. ISBN 978-80-7368-732-8.

Slovník současné češtiny. Vyd. 1. Brno: Lingea, 2011. ISBN 978-080-087471-27-2.

Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost. Praha: Academia, 1994. ISBN 80-200-0493-9.

SUK, Jaroslav: *Několik slangových slovníků*. 1. Vyd., Praha: Inverze, 1993. ISBN 80-900632-9-2.

ŠMILAUER, Vladimír: *Nauka o českém jazyku*. Praha, 1982.

Internet:

HRBÁČEK, J.. 1971. *Citátové výrazy a jiné periferní lexikální prvky cizího původu v slovní zásobě češtiny*. [online]. Slovo a slovesnost, ročník 32, č. 1 [citováno 4. 4. 2015]. Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=2061>.

KOPEČNÝ, František. 1981. K původu termínů slang, argot, hantýrka a žargón. [online]. Naše řeč, ročník 64, č. 2 [citováno 23. 2. 2015]. Dostupné z: nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6239.

Magaziny CZ [online]. [citováno 26. 2. 2015]. Dostupné z: <http://glanc.magaziny.cz/>.

Magaziny CZ [online]. [citováno 26. 2. 2015]. Dostupné z: <http://svet-zeny.magaziny.cz/>.

Magaziny CZ [online]. [citováno 26. 2. 2015]. Dostupné z: <http://zena-a-zivot.magaziny.cz/>.

NEKVAPIL, Jiří. 1985. *Několik poznámek k využití formantu -ák ve slanzích a ve spisovném jazyce*. [online]. Naše řeč, ročník 68, č. 1 [citováno 25. 2. 2015]. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6513>.

Příruční slovník jazyka českého. [online]. Dostupné z: <http://bara.ujc.cas.cz/psjc/>.

SCHMIEDTOVÁ, Věra: *Anglicismy*. Čeština jak ji neznáte. [online]. [citováno 4. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.radio.cz/cz/rubrika/cestina/anglicismy>.

Slovník spisovného jazyka českého. [online]. Dostupné z: <http://ssjc.ujc.cas.cz/>.

SVOBODOVÁ, Diana. 2000. *Anglicismy přejímané do češtiny v původní plurálové formě*. [online]. Naše řeč, ročník 83, č. 1 [citováno 4. 4. 2015]. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7563>.

Tvoření slov. [online]. Čeština po síti. [citováno 14. 3. 2015]. Dostupné z: http://www.osu.cz/fpd/kcd/dokumenty/cestinapositi/tvoreni_slov.htm#2-1.

13 Seznam grafů

Graf č. 1: Graf slovnědruhového zastoupení

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Akademický rok: 2014/2015

Studijní program: Filologie
Forma: Prezenční
Obor/komb.: Česká filologie (ČESF)

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
CHROMEČKOVÁ Aneta	Sokolovská 44, Rýmařov	F12114

TÉMA ČESKY:

Slang v komunikaci o módě a životním stylu

NÁZEV ANGLICKY:

Slang in communication about fashion and lifestyle

VEDOUcí PRÁCE:

Mgr. Darina Hradilová, Ph.D. - KBH

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

V úvodní části práce si diplomantka vytvoří teoretické podklady pro vlastní badatelskou práci. Zaměří se přitom na funkční stratifikaci české slovní zásoby a na postavení slangismů v systému lexika. Orientovat se bude také na aktuální lexikografické postupy, protože cílem práce je vytvoření slovníku slangu dané oblasti. Vlastní badatelsko-tvůrčí práce bude spočívat v excerpci slangových výrazů z komunikátů tištěných a publikovaných na internetu, jejich následného utřídění a popisu.

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

CVRČEK, Václav a kol. Mluvnice současné češtiny. 1, Jak se píše a jak se mluví. Vyd. 1. V Praze: Karolinum, 2010.
ČECHOVÁ, Marie a kol. Čeština - řeč a jazyk. 2., přeprac. vyd. Praha: ISV, 2000.
ČECHOVÁ, Marie et al. Současná česká stylistika. vyd. 1. Praha: ISV, 2003.
HAUSER, Přemysl. Nauka o slovní zásobě: Učeb. pro vys. šk. 2. vyd. Praha, 1986.
HUBÁČEK, Jaroslav et al. Čeština pro učitele. vyd. 4., upr. Odry: Vade mecum Bohemiae, 2010.
HUBÁČEK, Jaroslav. O českých slanzích. 2., dopl. a přeprac. vyd. Ostrava, 1981.
HUGO, Jan, ed. Slovník nespisovné češtiny: argot, slangy a obecná mluva od nejstarších dob po současnost: historie a původ slov. 3., rozš. vyd. Praha: Maxdorf, 2009.

Podpis studenta: *Chromečková Aneta*

Datum: 16.2.2014

Podpis vedoucího práce: *Darina Hradilová*

Datum: 16.2.2014